

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conversio Magni Avgvstini, Postea Hypponensis Antistitis Maximi

Werner, Ignaz

Lincii, M DC XCII.

Liber III. Augustinus in Schola Divinæ Veritatis ut Sanctissimus, sic Doctor sapientissimus omnes veræ Philosophiæ alumnos edocet: quàm grave malum sit ab Ente entium, tanquam à centro, ad quod ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70025](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70025)

LIBER III.

Augustinus in Schola Divina

Veritatis ut Sanctissimus, sic Doctor
 piensissimus omnes veræ Philosophiæ alumnos
 edocet: quàm grave malum sit ab Ente entium
 tanquam à centro, ad quod creata incli-
 nant omnia deviare.

SENTENTIA.

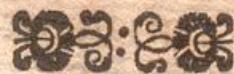
Nunc igitur Domine illuminasti me ut viderem te; vidi, & cognovi me, quia toties nihil factus sum, quoties à te separatus sum, quia bonum, quod tu es, oblitus sum, & ideo malus effectus sum. Tu mihi misero; ut quid hoc non cognoscebam, quia tu deserens, nihil fiebam; Cùm igitur fui sine te, nihil fui, sed nihil fui, & ideo cæcus eram, surdus, insensibilis, qui nec bonum discernebam, nec malum fugiebam, nec dolorem vulnerum sentiebam, nec tenebras meas videbam, quia eram sine te luce. Et ideo Domine lux mea inimici mei depre- fecerunt, quæcunque voluerunt, percusserunt, m- da verunt, corruperunt, vulneraverunt, & occide- runt me, qui recessi à te, & factus sum nihil sine te.
 In Soliloq. c. 5. & 6.

THE

THESES METAPHYSICÆ.

1. **M**undum non fuisse ab æterno fide constat. 2. potuisse tamen fuisse quo ad entia permanentia, est probabile. 3. Cœli probabilius tam fixarum, quàm etiam planetarum sunt fluidi. 4. Naturæ corruptibilis. 5. Intensio graduum fit per additionem gradûs ad gradum. 6. Gradus intensiõnis sunt homogenei. 7. Rarefactio, & condensatio non fit per intromissionem, vel expirationem corpusculorum. 8. Nec per additionem novæ quantitatis. 9. Sed habetur formaliter per majus, vel minus ubi. 10. Simile in aliud sibi perfectè simile agere nequit in qualitatibus corruptivis. 11. Elementa non manent formaliter in mixto. 12. Datur positiva gravitas, & levi-

levitas. 13. Elementa in propriis locis ne
 gravitant, nec levitant. 14. Animæ bra
 torum perfectorum, & imperfectorum
 sunt divisibiles. 15. Partes animæ divi
 sibilis sunt heterogeneæ. 16. Non datur
 successio animarum. 17. Potentiæ ani
 mæ non distinguuntur ab anima. Ani
 ma rationalis est naturâ suâ spiritualis,
 divisibilis, & immortalis. 18. Essentia en
 tis non distinguitur ab ejusdem existen
 tia. 19. Nulla datur possibilitas intrinse
 ca; & physica entis creati ab æterno, si
 cut nec impossibilitas talis. 20. Ens ra
 tionis habens tantum esse objectivè in
 intellectu componitur ex partibus se
 cundum se merè realibus. 21. Deum
 existere demonstrabile
 est.

§. I.

Peccati gravitas ex ipso peccati onere, ac pondere gravissimo desumitur.

Siste tandem aliquando cursum petulantis Sævi infelix peccator! blandè furenti ne fide æquori; aget in præceps scopulos, & fyrtes, scyllas, charybdes, irrevocabilem inque ruinam æternitatis: compone cæcos concupiscentis animi impetus, contrahe vela, anchoras explica, tolle remigia, time naufragium: hinc perijsse; est æternum interijsse. Dic aliquando satis (a) ambulavimus vias difficiles, lassati sumus in vijs iniquitatis;) ne te (b) novissima deducant in interitum. Cave! instat ruina; satis sit portâsse jugum intolerabile peccatorum, onus gravissimum iniquitatis, priusquam demergaris in profundum, en ut (c) peccata tua sicut onus grave gravata sunt super te, en iniquitates tuæ adeo supergressæ sunt caput tuum, ut infixus velut in limo profundi) ultrò nec in te supersit substantia gratiæ, nec similitudo imaginis, ad quam conditus es, sed comparatus sis jumentis insipientibus, quæ computrescunt in stercore suo.

Ove-

(a) Sap. 5. (b) Prov. 14. (c) Psal. 37.

O verè jugum tuum, jugum intolerabile, & nus, onus grave, à quo neque pax in membris sed turbatio in ipsis ossibus, donec detrahèris inferni novissima; siste ergo, siste gradum (respice à vijs impiorum pessimis,) dic tandem animæ tuæ, (ut requiescat spiritus à laboribus suis) recede, dum tempus est, & jugum hoc deferre, quia (cùm senueris non recedes ab eo) abjice hanc servitutem pessimam miserabilem (servus peccati, & dic; satis portavimus pondus & æstum) non quidem diei gratiæ, & splendoris bonorum operum cum filiis lucis, sed nocturnum, secundum vias cæcæ concupiscentiæ inter filios tenebrarum, ô infelix peccator! iterum dico siste gradum, (a) Et abjice hæc onera peccatorum, si vis pertingere ad requiem futurorum quæ enim sunt graviora in hac vita onera, quam peccata nostra, si hæc ultrò portaveris, ibi requiem non habebis: exonera igitur mentem tuam, rejice omnia, quibus conscientia gravatur, & premitur, ut leviolem te sæculi hujus transperiat consumatio, ne oneratus peccatis fugere non possis, cùm ingruet repentinus tanquam tempestas valida, interitus tuus:) Et quò fiat peccator tam infami, ac intolerabili gravatus

(a) S. Ambros. in Psal.

tus onere? quod Propheta optimè (a) talentum plumbi, & massam plumbeam nominavit: (b) Neque enim ullum gravius est onus, quàm peccatorum sarcina, & pondus flagitiorum quod animam deprimit, & curavit, ut se erigere non possit:) & quod gravius illo sit pondere, quòd ipsos etiam ingentes cœlorum orbés etsi ænei sint aut solidi quasi ære fusi gravitate sua perumpit; Intuere ô peccator! quid pulcherriam illam creaturam supremum Angelorum spiritum; (cui sapientia, decor, & pulchritudo ornamentum erat, cui operimentum omnis lapis pretiosus,) quem Creator, & natura exexerant, super omnem tunc creaturam; qui agilitatis quantæ fuerit satis vanæ illius prætensiones declarant, quando veluti aquilæ instructus alis dicere non dubitabat, (c) ascendam & supra astra Dei exaltabo solium meum:) Verùm vix momentaneâ cogitatione aggravatus peccato, ô quàm diversus ab illo, quàm sibi dissimilis miserandum Cœlo excidit in infernum: (d) Quomodo cecidisti? plangit eum Propheta; de cœlo lucifer, qui manè oriebaris corruisti in terram, qui dicebas ascendam super altitudinem nubium:) veruntamen cave peccati molem: nam

(a) Zachar. 5. (b) S. Ambros. l. 5, Epist. 8. (c) Is. 14. (d) Ibid.

nam detrahêris ad inferni novissima, ô ve ô pe
 plumbeum peccati onus & gravitatem, (a) re ja
 que quidquam peccato gravius, atque oner Abi
 fuis est, quippe, quod ad ima inferni eos, qui stan
 cæperit, deturbat,) Verùm necdum hinc scilicet :
 liquet peccati pondus, sed ex velocitate, quâ (a)
 postatas Angelos præcipitavit, desumi poterit : si
 si Astrologis fides est : tunc immensa prostant
 chalybe, & plumbo formata moles è cœlo est h
 pyreo in terram decidua (licet gravissima sit scel
 non modò plurium mensium, sed annorum terr
 tiam spatia, donec terram pertingeret, lapsu su sion
 expleret ; atque vel ex hoc ipso quantum mo
 peccati pondus, quæ moles, concludite, vix sorp
 nim peccati jugo se submerserat prævaricatio mis
 Angelus ; vix in stateram iniquitatis appensus
 est : tanto depressus est pondere, ut in momen di si
 to, in ictu oculi in infernum usque descenderit mo
 (Vidi, ait Dominus, satanam tanquam fulgur cata
 cadentem de cœlo. O sanè peccati pondus quâ
 ve ! ô gravitatē intolerabilem ! (b) Cœli ingen imp
 tia illa corpora solem, lunam, & stellas præter qua
 suamet vastitatem non solùm ferunt, sed ven
 circumferunt absque ruinae periculo & unicuiq der
 peccatum ferre nequeunt :) Non mirare jam dur
 ô pecc

(a) Isidor. l. 3. Epist. 33. (b) Tertullianus.

ō ve ō peccator ! quod terra peccati fatiscens ponde-
 (a) re jam olim peccatores illos Core, Dathan, &
 Abiron cum asseclis suis totamque eorum sub-
 stantiam absorbens peccati ponderi succubue-
 rit: firmissimo veluti contestata argumento,
 (a) se grandia hæc peccatorum onera non spon-
 te suâ ferre, clam sustinet, sed singularem susten-
 tantis omnipotentiae esse misericordiam:) visa
 est hoc ipsum minari; & contestari, quando ob
 scelus omnium immanissimum in ipsum cœli
 terraque Dominum commissum petrarum scis-
 sione, & montis Calvariae trepidatione, terræq;
 motu ostendit se omnia cum sceleribus illis ab-
 sorpturam fuisse, & in profundum Tartari trans-
 missuram, si sibi permessa fuisset, & nisi jam Chri-
 stus, vel verus Agnus DEI, omnia peccata mun-
 di sub se tulisset, non ad vindicandum, sed ad
 morti illa trudendum, alioqui terram ferre pec-
 cata, & non succumbere tam admirandum est;
 quàm, si arcem vel civitatem scaphæ chartaceæ
 impositam. Oceanum illæse trajicere videas;
 quæ aliàs ipsa per se sine pondere statim minimo
 vento agitata, aut undula aquæ conspersa subsi-
 deret. Quod ipsum velut in typo nobis spectan-
 dum jam olim in navigante Tharsim versus re-
 luctan-

I

luctan-

(a) Philo in hunc locum.

luctante præcepto Domini Jonâ ipse sacer
 nista exhibuit: (a) Ecce vix peccati mole
 ratur navigium, vix præceptum Domini tra
 grediens conscendit Jonas, & illico ventor
 flatu laceffitum fremit mare, sollicitique g
 tis præruptorum montium canis volumin
 repugnantium littorum spumantia ora
 tundens minatur per momenta naufragi
 procellæ crebrescentes insaniunt, horrend
 sibilant funes, gemunt cedentibus velis ant
 retonsa undique, iter non invenit prora, tre
 dant nautæ, festinant jacturâ vasorum navem
 vare ponderibus, sed incassum, nimirum P
 phetæ pondere premebatur; sed nunquid p
 omni onere unus prægravaverit navim exha
 stus corpore & ad prædicandam poenitentiam
 eamque persuadendam idoneus ab ipso Deo
 lectus & destinatus homo? (b) nunquid non
 cœli vehementiâ, & tempestate omnes alia
 ves secundo vento cursum tenebant, in hanc
 nam tempestas maris fluctibus incumbibat,
 de hæc Dei vindicta, quâ justa Nemese hæc p
 cella commota est: nisi quia plus ponderis
 bebat solum Jonæ peccatum, quàm alia omni
 quæ navis portabat! apud se periculi sarcina
 retur

(a) S. Zeno serm. de Jona. (b) Chrysost. de Jona,

retinebant, & magis magisque Prophetæ corpore gravabantur, non corporis magnitudine, sed peccati, (a) nihil enim æquè, grave & onerosum invenies, quàm peccatum, ideoque Zacharias plumbo illud figuravit:) plumbi hujus gravitatem, & sensit, & luit Pharaon cum Ægyptijs suis: (b) quando submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus:) transit mare rubrum Moyses cum universo Dei populo, & ne pedem madefacit, imò instar propugnaculorum assurgunt fluctus aquei, & levitatem induti quasi defenariæ alæ sese erigunt, & expandunt; sed transit & peccator Pharaon cum obstinato contra mandatum Domini populo Ægyptio, & ecce in naturalem suam redeunt gravitatem undæ, totumque exercitum unà submergunt: sc. (c) Peccatores graves sunt, Sancti autem leves: quia ambulant super aquas, Dominus & Salvator noster super aquas ambulavit, ipse enim est, qui verè peccatum nescivit: ambulavit & Discipulus ejus Petrus, licet paululum trepidaverit, non enim tantus erat, ac talis, qui nihil omninò de spiritu plumbi, id est, peccati intra se haberet admixtum;) si: nihil æquè grave ac onerosum invenies, quàm peccatum, hæc terram gravitate

I 2

(a) Theodoretus super hunc locum. (b) Exodi. 15. (c) Origenes in hunc locum,

tate dividit, facitque fatiscere, hæc cœlum per
 rumpit, facitque instar fulguris hoc grave onus
 extrudere, hæc maria tempestuosas commove
 in tempestates, facitque extremas ruinas, & nau
 fragia minitari. Rem sanè admirandam D. Marti
 hæus memorat: navigante cum discipulis Do
 mino tum altuosum mare suæ obligationis fi
 immemor; (& ecce etiam præsentem Domini
 motus magnus factus est in mari ut navicula o
 periretur fluctibus:) ergone immemor creatu
 ra in tuum rebellis consurges Creatorem?
 non verebère præsentiam Sanctorum, saltem
 præsentiam adora Sancti Sanctorum, si non ho
 noras corpora, quæ vehis Apostolorum, saltem
 corpus tibi curæ sit, quòd portas Domini Apo
 stolorum. Sed ecce motus magnus factus est
 in mari, & quidem præsentem Domino, dormi
 ente quidem oculis, sed vigili oculo benè o
 mnia advertente, cur ergo Dominus non impe
 diebat malum hoc, quod ipso sciente ingruer
 bat, an oblitus est chari sui discipuli tunc utique
 præsentis, (quem tamen diligebat Jesus?) An
 Simonis, quem petram, & fundamentum nova
 suæ erigendæ Ecclesiæ designavit? sed periculi
 tari eos Dominus voluit, non naufragari, ut
 quam periculosum sit pondus illud, quod inter

se su
 agn
 con
 [a]
 das
 huj
 cto
 tol
 fa
 qua
 que
 ind
 did
 mi
 inf
 ciu
 scil
 inf
 bile
 me
 qu
 cur
 dul
 imp
 cin
 (a)
 (c)

se sustinebant, & secum deferebant, vel ex hoc agnoscerent, (quòd se armet omnis creatura contra insensatas) hujus ponderis amatores: [a] erat quippe ibi Petrus, sed erat pariter & Judas; Quamvis illius fides fundaret naviculam, hujus tamen perfidia eam turbabat, unius delicto cunctorum merita quatiuntur;) adeo intolerabile pondus peccatum est, ut illud universa creatura aversetur, suosque extra limites quàm perniciosissimè perturbare conetur; unde quod scriptura (b) Divitem illum peccatorem indutum purpura, & epulantem quotidie splendè in inferno sepultum, antequam venisse meminert: mortuus est dives, & sepultus est in inferno, quia peccatorum pondere pressus velocius descenderat, quàm ut venisse diceretur: scil. ducunt in bonos dies suos, & in puncto ad inferna descendunt:) O verè pondus abominabile, & onus periculosum peccatorum, & tamen, quod pessimum est, (c) Quam multi sunt, qui durissimum & amarissimum peccati jugum cum multis laboribus volunt ferre, & Christi dulce & onus ejus leve dissimulant humeris suis imponere, malunt sub multis peccatis, sub sarcina gravi succumbere, quàm jugum Christi,

I 3

quod

(a) S. Ambr, ferm. 62. (b) S. Aug. ser. 15, de verbis Domini,

(c) S. Aug. ferm. 111. de tempore,

quod eos potest in coelum levare, suscipere. Licet etiam amantissimis vitæ æternæ verbis invitentur à Domino illis inclamante, venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, tollite jugum meum, rejecto pondere peccatorum, (a) super vos; jugum enim meum suave est, & onus leve.

Verum unum adhuc superest ô peccator dum tantum vides & detestabile peccati pondus; quod omnis horret sustinere creatura longanimum in te Conditoris mirare misericordiam, & tuam agnosce ingratitudinem: illum mirare clementiam, quòd in te coelum fulmine non evibrârit, quòd terra non absorpsêrit, quòd undæ non submerferint, quòd aër vitæ respirantem non negârit, & tuam detestare ingratitudinem quòd tanti beneficij immemor peccare non destiteris. (b) Verum hæc humanæ mentis est cæcitas, hæc tenebræ, ut ipsa nobis gratiarum miracula assiduitate vilescant:) quis est, qui consideret solis beneficium, ita cursum tenentis, dies, ac noctes mutuas incessanter vires conferentis. Quis fluxum, & refluxum maris? quis continuum fluminum cursum sine defectu? quis pluviam, nivem, grandinem, ventum, segetem

(a) Matth. II. (b) Chrylost.

tem, flores, gramina, & id genus infinita propè animata, & inanimata pro dignitate miretur, quorum tamen ne minimam quidem partem dignè omni Philosophia nostra consequimur, imò si omni vitæ tempore super minimo aliquo puncto desudaremus latens naturæ secretum non possemus eruere. Ostendat quis perspicacissimus etiam, & exponat artificium cerebri, membrorumque acari excutiat industriam apis aut formicæ solertiam, oculi fabricam, & usum, & tamen hæc & tanta liberalissima naturæ, Conditorisque miracula velut in pulvere relicta negligimus, & non est, qui recogitet, & si hæc, quæ quotidiana nobiscum sunt, nostrisque sensibus familiaria tam neglectim omittimus, quomodo ad ea, quæ ipsum longè excedunt naturæ ordinem nobisque invisibilia, soloque fidei lumine præstant supernaturalium donorum charismata dignè pensabimus, adeo prima peccati nocte contracta cæcitas, omne eripit nobis lumen supernæ gratiæ, ut peccatorum defessi pondere propè insensibiles efficiamur, juxta illud: (a) Peccator cum in profundum venerit, contemnet; & horrendissimum peccatorum pondus deprimens omnem sensum recta cogitantem: quod

I 4

nec

(a) Prov. 18.

nec coelum, nec terra ferre potuit, nos insipienter circumferre non aversemur.

§. II.

Affectus Divi Augustini detestantis, grave peccatorum onus, & pondus, quod suos sequatur usque in inferni novissima deprimat.

(a) **O** Domine, iniquitates meae supergressae sunt caput meum, & sicut onus gravatae sunt super me & nisi tu, cui proprium est misereri semper & parcere dexteram tuam Majestatis supponas, mergi cogor miserabiliter in profundum. Attende, Domine Deus, & respice de, quoniam sanctus, & ecce insultat adversus me inimicus meus, dicens, Deus dereliquit eum, persequatur, & comprehendam eum, quia non est, qui eripiat. Et tu Domine usque quo? Convertere, eripe animam meam, salvum me fac propter misericordiam tuam. Misere filii tuum quem in dolore non modico peperisti, & non attendere malum meum, ut obliviscaris bonum tuum.

(b) Tu Domine non vis mortem peccatorum, nec letaris in perditione morientium, im-

(a) D. Aug. cap. 39. Med. (b) cap. 39. ibid.

ut mortui viverent, tu mortuus es, & mors tua peccatorum mortem occidit: & ipsi te moriente vixerunt. Obsecro te Domine, ut ego, te vivente non moriar. Mitte manum tuam de alto, & libera me de manu inimicorum meorum: ne supergaudeant mihi, & dicant: Devoravimus eum. Quis unquam bone JESU, de tua misericordia diffidat, qui cum inimici tui essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo? Ecce sub tuæ misericordiæ umbra protectus, ad thronum gloriæ veniam postulans curro, clamans, & pulsans; donec miseraris mihi. Si enim ad veniam nos vocasti veniam non quærentes, quanto magis impetrabimus postulantes?

(a) Ne memineris, dulcissime JESU, tuæ justitiæ adversus peccatorem tuum, sed esto memor benignitatis tuæ adversus creaturam tuam. Ne memineris iræ adversus reum, sed memor esto miserationis tuæ adversus miserum. Obliviscere superbum provocantem, & respice miserum invocantem. Quid enim est JESUS, nisi Salvator? Ergo JESU per te ipsum exsurge in adjutorium mihi, & dic animæ meæ, salus tua ego sum. Multum Domine de tua bonitate

præsumo, quoniam tu ipse doces petere, quære
re & pulsare. Et ideò tuâ oratione admonitus
peto, quære, & pulso. Da quod peto, quod quære
ro, quod pulso!

(a) Nunc Pater misericordiarum & DEUS
totius consolationis, confige timore tuo carnes
meas, quatenus quære minaris, metuendo evadere
dam; & redde mihi lætitiâ salutaris tui, quære
quære spondes diligendo percipiam. Fortitudo
mea Domine, firmamentum meum, Deus meus
us, refugium meum, & liberator meus: suggerere,
re, quid de te cogitem; doce, quibus te sermo
nibus invocem; da; quibus operibus tibi placeam;
am; & aliud, quod non spernis. Est utique tuus
spiritus contribulatus sacrificium, & acceptus
cor contritum & humiliatum. His me Deus
meus, adjutor meus, dita muneribus. His contra
tra inimicum muni protectionibus; hoc contra
flânis vitiorum præsta refrigerium, his autem
desideriorum passionibus pande pium refugium.

(b) Fac Domine virtus salutis meæ, ne
de numero eorum, qui ad tempus credunt, recedant
in tempore tentationis recedunt. Obumbra caput
meum in die belli, spes mea in die afflictio
nis, & salus in tempore tribulationis.

(a) Cap. 2, Medit. (b) Cap. 2, ibid.

(a) Denique parce animæ meæ, parce malis meis, parce peccatis meis, parce criminibus meis. Visita me infirmum, cura me ægrum, sana me lanquentem, & suscita me mortuum. Da mihi Domine cor, quod te timeat; mentem, quæ te diligat; sensum, qui te intelligat; aures, quæ te audiant; oculos, qui te videant. Misere mei Deus, misere mei, & respice me de sede sancta Majestatis tuæ, & tenebras cordis mei radio splendoris tui illumina. Da mihi Domine discretionem discernendi inter bonum, & malum, & concede, ut sensum habeam pervigilem. Peto à te Domine remissionem omnium peccatorum meorum à quo, & per quem mihi fiat propitiatio in tempore necessitatis, & angustiarum mearum.

§. III.

Gravitas Peccati mortalis ex vilitate, brevitate, & amaritudine, quam peccanti infert, conscientia deducitur.

CAve amplius peccare, ne deterius tibi quid contingat, cave peccare, si vel ad momentum sapias, ô peccator! quia de momento agitur, dum

(a) Cap. 40, Medit.

dum peccas, sed æternitatis: Momentaneum enim quod delectat, infelix id ipsum punctum est, quod in cruciatibus interminabilem extenditur æternitatem; ô æternitas! ô momentum! ergo ne momentum tanto æstimari pretio dignum est, ut vel pro momento dignum putes perire in æternum, ô insane mercator desine peccator momento vendere æternitatem; an non enim ingens sit insania propter peccaminosæ voluptatis inania, tranquillæ mentis gaudia, æterna cœli præmia negligenter quis neget hoc esse, ne vel ad momentum perire: momentaneum hoc despice, quod non nisi ludit amantes, & dum tenetur sui ipsius proditor turpissimè evanescit, atque ut sui reliquat memoriam in fine mordet ut colubæ morsu immedicabili; qui vitam hanc mortalem commutet morte immortalis: O fallax momentum, in quo sic luditur æternitati: cave, si tuis est lusisse æternitati, ne dura nimis irrevocabili damno te quoque deludat æternitas. O serporem gravem etiam inter rosas, sed nondum aculeis exarmatas, quæ concupiscentem violentant, tangentem sauciant, amantem enecant: quid enim durius deferre secum carnem furem, & sensum amentem, intus alere vermem

rodentem

(a)

rodentem, foris sentire timorem sævientem, certè Fenellæ pomis peccati gaudia crede simillima, quæ necdum gustata, solùm desiderata, tactu cor sagittant, & vitam adimunt immortalem! ô infelix Esau quisquis lenticulâ tam modicâ vendis primatum Filiorum DEI! Cave si videtur dulcis dies ficta hæc peccatorum quies, fuge anguem, cor ne crede, nam brevitās amaricat: Finis te intoxicat, gustabis modicum mellis, sed morte solves, & utinam non æterna! miser Jonathas, quod vix extremum virgulæ concessit gaudij. Verùm ut Brevitas amaricat hæc mundi obsonia, sic vilitas moveat nauseam super cibo hoc vilissimo: solent quandoque incantatores arte stygia spurcissima pecorum stercora, ut suavissima suis circensibus proponere edulia, sed ut ludunt oculos, sic sauciant animum: meliùs de peccatorum illecebris hoc dixerimus cum Apostolo, qui non vanè terrena hæc omnia reputavit ut stercora, quando amatores suos computrescere faciunt, ut pecora in stercore suo, & hoc est, quod sapientissimus quondam lugebat Vates Isaias de ijs loquens, qui relictâ Dei gratiâ, statuque innocentia, ac cæteris spiritualibus donis ad abominabiles peccatorum sordes revertebantur: qui ait, (a) nutritic-

(a) Isaiæ 33. 1. Mach. 2.

triebantur in croceis amplexati sunt stercora
 hoc est, quod Matathias repletus Spiritu Dei,
 os adhortabatur commilitones, (a) à verbis
 ri peccatoris ne timueritis, quia gloria ejus
 cus, & vermis) hoc est; quod principum pa
 entissimus peccatori in superbia sua vanis glo
 anti vaticinatus est: si ascenderit usque
 coelum superbia ejus; quasi sterquilinum
 sine perdetur, quia in morte sua, cum ad to
 menta ducetur, (b) stercoribus vitiorum pleni
 à malignis spiritibus conculcabitur.) Sed qu
 mirum pecorum excrementis peccatum com
 parari, cum peccatorem adeò coram divinis
 culis reddat despectabilem, ut comparetur
 mentis insipientibus, illisque similis efficiatur
 nec tantum jumentis insipientibus similem pec
 catorem reddit peccatum, sed etiam ipsis be
 tis Deo abominabilibus in conspectu divini
 Majestatis coæquatur peccator, nam postquam
 (c) omne quod reptat super terram sibi abomi
 nabile rejecisset Divinus oculus; de homine
 peccatore sic loquitur; (d) Facies autem homi
 nis quasi reptile, quia conglutinatus est in terra
 in terrenis, id est: & carnalibus sordibus ventu
 eorum.) Lamentare nunc Propheta, (e)

(a) Job, 18. (b) S. Greg. super hunc locum. (c) Levit. 11.
 (d) Habac. 1. psal. 43. Gloss, super hunc loc. (e) Isa. 57.

mentare te vel inter amplissimas Jerosolymarum plateas, in illo orbis Emporyo pecorum solitudinem, & viduum homine exilium reperisse: (a) Veni & non erat Vir sive homo: omnes enim viri, & hominis imaginem relinquentes, bestiarum, & serpentium sumpsere imagines: Unde ad Herodem propter malitiam dicitur ite, & dicite Vulpi illi, & ad Phariseos genimina viperarum, & ad libidinosos equi insanientes in feminas facti sunt: & de voluptuosis nolite margaritas vestras mittere ante porcos, & de impudentibus, neque Sanctum detis canibus: (b) Imò ut discas morem esse scripturæ, quòd vitijs studentes, & virtutum studium negligentes hominum nomine vocare nec dignetur: non permanebit ait spiritus meus in hominibus istis, eò, quòd carnes sint; vides quomodo ob malitiam carnes eos vocat, & non homines; (c) similiter è toto peccatrice humano genere Noëmi tempore, unus Noë justus homo reputatur: hic enim solus homo; cæteri autem non homines; sed humanam gerentes formam, & ex hominibus in bestias mutati, malitia voluptatis generositatem naturæ amiserunt: cum enim in peccatum declinant homines

(a) Hieron. super Isaia e. 50. (b) Chrysoft. homil. 23. super Genes. 6. (c) Chrysoft. loc. cit.

mines, fervi fiunt irrationalium affectionum
 divina igitur scriptura imponit illis nomina
 stiarum.) Non miremur modo geminatam
 cem homo in scriptura, cum per Prophetas
 (a) populum peccatricem exhortatur Deus
 (b) Omnes quidem homines nati sunt homi-
 nes; sed non omnes homines, homines sumus
 sicut in Levitico scriptum est: homo homo
 liorum Israël, & advenarum, quia positi sunt
 nobis, estote ergo homines homines, quia
 omnes homines sunt homines; ostendamus
 scripturis quomodo quidam homines non sunt
 homines, Homo in honore positus non inter
 lexit comparatus est jumentis insipientibus:
 non est homo homo, sed est homo jumentum
 & iterum generatio viperarum, quis ostendit
 vobis fugere à ventura ira: talis non est homo
 homo; sed serpens homo; & qui in famula
 infanientes facti sunt, unusquisque super
 rem proximi sui hinniebat; & iste non est ho-
 mo homo, sed homo equus; (c) bene dixerunt
 sanè ille, qui dixit, puto equos esse homines peccato-
 catores, & equites daemones,] David Rex
 miniscens iniquitatum suarum canem mortuum
 um & fatentem se reputavit, (d) quem per-

(a) Ezech. 14. (b) Origen. homil. 3. in Ezech. (c) S. Hieron. in Psal. 32. (d) 1. Reg. 24.

queris ait ad Saulem Rex Israël, quem persequeris canem mortuum persequeris: & benè, quid enim peccator in conspectu DEI, nisi (a) tanquam canis reversus ad vomitum suum, & sus lota in volutabro luti. Ipsa incarnata divina Veritas peccatores foetentibus hircis comparavit: statuet, ait de die illa plena horroris, & iudicij loquens (b) statuet hædos à sinistris. (c) Hædus enim animal est olidum, pedulcum, hispidum, foetor peccantis est in consuetudine, petulantia in instabilitate, asperitas in vermibus corrosione. O misera conditio peccatoris! qui de imagine Dei transit in formam Dæmoniorum de filio in socium porcorum, de creatura rationali in abominationem hædorum, o monstrum peccatum, quod tam abominabilem metamorphosin exerces in animam ad similitudinem divinæ puichritudinis conditam. (d) Quis enim monstruosum non asserat, si homo esset, qui caput haberet hominis, sed membrum aliud quod leonis, aliud asini, aliud porci, aliud canis, aliud ursi: (e) Sic evenit teste Boëtio, ut quem virtute desertâ diversis vitijs transformatum videas, cum in divinam conditionem transire non possit, vertitur in belluam, & leo quidem

K

efficiatur

(a) 2. Petri 2. (b) Matth. 25. (c) Cyrill. de filio prodigo
(d) S. Antonin. p. 4. tit. 14. c. 6. II. 4. (e) Boët. in Philos.

efficiatur per superbiam, porcus per luxuriam
 ursus per gulam, & vulpes per dolositatem
 scilicet bestia adeo fera sunt peccata mortalia
 quæ animam adeo vastant & laniant, ut peccato-
 rem esse hominem æstimare non possit
 (a) quare non malè peccatrix anima per Pro-
 phetam dicitur (b) cubile draconum, & pascua
 struthionum, in quo occurrunt dæmonia, oron-
 centaurus & pilosus, & clamabit alter ad alter-
 um, ibi cubavit lamia, & invenit sibi requiem
 ibi habuit foveam ericius, & enutrivit catulos
 & circumfodit, & fodit in umbra ejus, vis igitur
 tur (c) o peccator cor tuum tam sædarum non
 esse cubile ferarum contere cor tuum, in quo
 erat draconis cubile, ut non inveniatur, ubi possit
 habitare; contere draconis carnes, carnes enim
 peccata nostra sunt, sicut enim sancti sunt cor-
 pus Christi, & membra, ita peccatores, qui peccatum
 non deserunt, sed peccato inhærent, corpus
 draconis, & membra sunt. Postquam serpens
 infernalis effecerat primum hominem
 peccatorem, audiit sibi à Deo injungi (d) terram
 comedes: homo verò peccator eodem
 loco terra, & pulvis nominatur; (e) quid membra
 rum si membra ergò infernalis serpentis effici-
 antur

(a) S. Anton. de Pad. serm. 2. Domini. quadr. (b) Isaie 34.
 (c) S. Ambros. in Psal. 37. (d) Gen. 3. (e) S. Aug. tom. 3. in
 agon, Christ. c. 1.

antur peccatores, quando ejusdem esca, & ci-
 bus destinantur. Justa vindice irâ Dei: dictum
 enim est peccatori, terra es, & in terram ibis,
 datus ergo est in cibum diabolo peccator, non
 sumus ergo terra, si nolumus manducari à ser-
 pente, sicut enim quod manducamus in no-
 strum corpus convertimus, sic malis mori-
 bus similis quisque efficietur, ut sit, quod ille est,
 ut subjiciatur ei, sicut subjectum est corpus no-
 strum, & hoc est quod dicitur manducari à ser-
 pente. Neque hic sistit amaror, & afflictio,
 quam homini infert peccatis subdito peccatum,
 aliud adhuc restat malum, malorum sæpè do-
 lorosissimum creaturæ ad libertatem conditæ,
 & ratione præditæ; nimirum quod eam de li-
 bertate filiorum Dei, in servitutem præcipitet
 dæmoniorum, facit enim peccatum hominem
 abjectissimum, & vilissimum, maximæ enim
 vilitatis est conditio servilis, & tantò magis,
 quantò majoris conditionis est, qui efficitur
 servus; & vilioris, qui ejus efficitur dominus:
 (a) qui autem facit peccatum, servus est peccati:
 quid autem miserabilius? quàm servire pec-
 cato? aut quæ major vilitas, quàm peccati?
 Nimirum sub jugo dæmoniali servire vitij ex-

K 2

trema

(a) Boët. de consolatione.

trema servitus est, & quæ gravior sit servitus
 quàm culpæ? (a) Hæc sollicitat otiosos, affligit
 sanos, contristat lætos, inquietat placidos, exci-
 gitat mites, excitat dormientes: per hanc re-
 suinus sine accusatore, sine tortore cruciamur
 sine vinculis ad stringimur, sine venditore ven-
 dimur, unde & scriptura dicit peccatis vestris
 venditi estis, hæc ergo peccata nostra vincula
 sunt, quæ contra nos semper sunt; ut dixit pro-
 pheta, (b) vendiderunt nos, & dominantur nobis,
 his vinculis dominantibus servit omnis, qui
 auctoritatem puræ conscientiæ non habet, qui
 vel metu frangitur, vel delectatione irretitur
 vel cupiditatibus ducitur; servilis enim est om-
 nis passio. (c) O miserabilis servitus; omni
 gravior servitute; gravis quidem est captivitas cor-
 poralis, quæ jure libertatis amisso victorum do-
 minatui subditur, & serviunt tum quidem cor-
 pora; sed nequaquam capitur fidelis animæ li-
 bertas: testes mihi sunt 3. pueri inter flammam
 cantantes, testis Daniel in fame leonum Pro-
 phetæ prandio saturatus; testis Eleacer inter
 jura dominorum patrijs suis legibus liber; testis
 cum matre sua Martyres septem, Deo gratias
 inter nova mortis tormenta referentes; at vero
 quanto

(a) S. Ambros. in psal. 37. (b) Idem l. 2. de Jacob. c. 2.
 (c) S. Hilar. in Psal. 125.

quantò infelicioꝛ est peccati captivitas; si animam ceperit, per corpus latrocinatur, & grassatur: & animam, ac ipsum in communi facit famulari: speculum atrocis captivitatis hujus nobis Judas exhibet desperabundus: (a) Quem cùm miserum, & infelicem accepisset captivum, hæc peccati captivitas non tantùm ei non pepercit, sed sacrilegum, & proditorem fecit, deinde postquam perpetrâisset scelus, eum in theatrum judæorum produxit; & maleficum revelavit; nec sic quidem permisit; ut perciperet fructum pænitentia, sed ante pænitentiam perduxit ad laqueum: (b) subditi enim peccatis corda sua non habent, ut agere possint, quod velint; quia ea diabolus possidet; unde & de proditore dicitur, cùm jam diabolus misisset in cor ejus quotiescunque enim graviter delinquimus, cor nostrum non habemus, sed diabolus juxta illud Prophetæ, audi popule stulte, & qui non habes cor, & quid mirum, quod diabolus cor peccatoris possideat (c) cùm omnis, qui faciat peccatum ex diabolo sit, adeoque diabolus in corejus non intrat, tanquam ut alienum rapiat, sed ut suum possideat: O abominabilis servitus, ô sæva tyrannis; quæ sub dæmonis do-

K 3

minio

(a) S. Chrysoft. in Psal. 125. (b) S. Greg. in 1, 2, Reg. c. 1.

(c) S. Aug. in c. 12. Joan.

minio se sequaces reddit ejusdem subditos, & mancipia. Abjiciamus ergò peccata, & deponamus jugum hoc pessimum peccatorum, abjiciamus opera tenebrarum, neque quid commone habeamus cum principe tenebrarum harum, ut inter filios lucis reputati, in regione lucis habitatio nostra in sempiternum.

§. IV.

Affectus D. Augustini vilitatem, brevitatem, & amaritudinem, quam peccatrici conscientie infert peccatum detestantis.

(a) **E**Rravi, fateor, sicut ovis perdita, & incirculatus meus prolongatus est: atque projectus sum à facie Domini Dei mei, in hanc exilij cæcitatem. Ubi expulsus à Paradisi gaudijs, deploro quotidie mecum super miserias captivitatis meæ.

Heu miseria super miseriam! cum misera anima mea à te refugit, cum quo semper abundat, & gaudet, & sequitur mundum, cum quo semper eget, & dolet. Mundus clamat, deficio: tu Domine clamas, reficio; & miseria mea pravè magis sequitur deficientem, quàm reficientem.

(a) D. August. c. 8, Medit.

Planè infirmitas mea hæc est. Medicè furituum,
 sana illam; ut confitear tibi, salus animæ meæ,
 toto corde meo super omnibus beneficijs tuis,
 quibus pascis me à juventute mea, & usque in
 senectam, & senium. Te deprecor per te ipsum,
 ne derelinquas me: fecisti me, cum non essem;
 redemisti me, cum periissem, perieram, mor-
 tuus fueram; ad mortuum descendisti, mor-
 talitatem suscepisti: ad servum Rex descendisti;
 ut servum redimeres, te ipsum tradidisti. Ut
 ego viverem, tu mortem suscepisti, mortem vi-
 cisti. Me instaurâsti, cum te humiliâsti.

(a) Hoc confiteor, hoc scio, Domine DEus
 meus, quia ubicunq; sum sine te, malè est mihi
 præter te, non solùm extra me, sed etiam in me.
 Quia omnis copia, quæ non est DEus meus,
 mihi est egestas, satiabor tunc, cum aperuerit
 gloria tua. Et tu, Domine vita mea beata, fac,
 ut miseriam meam confitear tibi ex quo ab u-
 nitate bonitatis tuæ, summo, & uno bono, tem-
 poralium rerum multiformitas lapsum me per
 carnales sensus, dissipavit, & ab uno in multa di-
 visit, & facta est mihi abundantia laboriosa &
 egestas copiosa: dum aliud sequebar, & à nul-
 lo implebar: dum non in me inveniebam te in-

K 4 com-

(a) Cap. 13. soliloq.

comutabile, & singulare indivisum unum, bonum
quod consecutus, non egeo; quod consecutus
non doleo; quod possidens, fatiatur totum desiderium
meum.

O lux mentis! ô lucens veritas! ô vera charitas!
quæ illuminas omnem hominem veritatem in hunc mundum!
venientem quidem sed non diligentem: quia, qui diligit mundum
inimicus Dei constituitur. Expelle tenebras
super faciem abyssi mentis meæ: ut videat te intelligendo,
ut cognoscat te comprehendendo, ut diligat te, cognoscendo.
Quisquis enim cognoscit te, diligit te, sui obliviscens, amat te
quàm se; relinquit se, & venit ad te, ut gaudeat de te.
Hinc est ergò Domine, quòd non tantum diligo, quantum debeo;
quia non plane cognosco te: sed quia parum cognosco, parum diligo;
& quia parum diligo, parum in te gaudeo; sed à te vero gaudio
interiori per exteriora recedens, de te solo careo, adulterinas
amicitias in his exterioribus quæro. Et sic miser ego cor meum,
quod tibi soli debui toto amore, totoque affectu impendere,
vanis dedi: & idcirco vanus effectus sum, dum vanitatem dilexi.
Hinc etiam est Domine, quòd in te non gaudeo, & tibi non adhæreo:
quia ego in exterioribus,

in inferioribus, ego in temporalibus, tu in spiri-
tualibus, ego in transitorijs animo diffundor, co-
gitatione versor, locutione implicor, & tu Do-
mine in æternis habitas, & æternitas es, tu in
coelo, ego in terra, tu diligis alta, ego infima,
tu cœlestia, ego terrestria, & quando poterunt
hæc contraria convenire?

(a) Hæ sunt umbræ tenebrarum, quibus ope-
rior in hac abyſſo caliginosi carceris hujus, in
qua prostratus jaceo, donec aspiret dies, & incli-
nentur umbræ, fiatque lux in firmamento vir-
tutis tuæ. Vox Domini in virtute, vox domini
in magnificentia, dicat: fiat lux, & effugentur
tenebræ: & appareat arida, germinetque terra
herbam virentem, & facientem semen, & fru-
ctum bonum justitiæ regni tui Domine Pater, &
Deus, vita, per quam omnia vivunt, & sine qua
omnia mortua computantur, ne derelinquas
me in cogitatu maligno, & extollentiam ocu-
lorum meorum ne dederis mihi: aufer à me
concupiscentias, & animo irreverenti, & infu-
mito ne tradas me, sed posside cor meum, ut te
cogitet semper.

(b) Illumina oculos meos, ut te videant, &
non extollantur ante te gloria sempiterna: sed

K 5

humi-

(a) Cap. 12, soliloq. (b) Cap. 12, soliloq.

humiliter sentiant non in mirabilibus super se
 & quæ à dexteris sunt videant, & non quæ à sinis
 abs te. Et palpebræ tuæ præcedant gressus
 meos: nam & palpebræ tuæ interrogant filios
 hominum. Allide concupiscentiam meam dulcedine
 tua, quam abscondisti timentibus te, ne
 concupiscam te in concupiscentijs sempiternis
 ne vanis illectus, & deceptus interior gustus
 ponat amarum dulce, & dulce amarum, tenebras
 lucem, & lucem tenebras, ut liberari in medio
 tot decipularum possim ab inimico superare
 faciem viæ hujus positarum, ad capiendas animas
 peccatorum, quibus plenus est totus mundus.
 Quod is, qui vidit, sub silentio non transiit,
 inquit: Quicquid enim est in mundo, aut est
 concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum,
 aut superbia vitæ.

(a) Ecce Domine Deus meus, mundus totus
 plenus est concupiscentiarum laqueis, quos per-
 raverunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos?
 Profectò à quo tu abstuleris extollentiam oculorum
 suorum, ut non eum capias concupiscentia oculorum,
 & à quo tu abstuleris carnis concupiscentiam,
 ne eum capias carnis concupiscentia, & à quo tu
 abstuleris mundum

(a) Cap. 12. soliloq.

num irreverentem, & infrunitum, ne eum calidè decipiat superbia vitæ. O quàm felix, cui hæc tu facies! quippe transibit immunis.

Nunc Redemptor te precor per te, adjuva me, ne corruam in conspectu adversariorum meorum, captus laqueis eorum, quos paraverunt pedibus meis, vt incurvent animam meam. Sed erue me virtus salutis meæ, ne sibi risum exhibeant de me inimici tui, qui oderunt te. Exurge, Domine Deus meus, & dissipentur inimici, & fugiant, qui oderunt te, à facie tua; sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie tua, & ego abscondar in abscondito faciei tuæ, & gaudeam cum filijs tuis, satiatus omnibus bonistuis. Et tu, & Domine Deus Pater Orphanorum: & tu mater pupillorum tuorum, audi ejulatum filiorum tuorum, & extende alas tuas, ut fugiamus sub eas à facie inimici. Turris fortitudinis Israël, qui non dormitas, neque dormis custodiens Israël: quia non dormit, neque dormitat hostis, qui impugnat Israël.

§. V.

Gravitas peccati ex novissimorum acerbitate peccatorem affligente ostenditur.

EXsurge tandem aliquando ô peccator! quæ adhuc dormis ad vanitatis tumbam, & in tumultu peccatorum defossus lucem veritatis & lumen justitiæ non agnoscis; exsurge, tempus est, tolle grabbatum tuum, & ambula vias vite ne de tenebris deporteris in tenebras exteriores ubi inter fletum & dentium stridorem contumtuaris æternùm perditus in regione mortis sempiternæ. Vade & alterum peccati malum considera: mortis brevi instantis amaritudinem merito ingemiscat peccator, (a) ô mors! quam amara est memoria tua: mors enim peccatorum pessima est.) Et quomodo pessima non esset mors illa, (quando affligent præterita, torquent præsentia, excruciant mox instantia, & desperationem propè abripiunt æternùm duratura: ô mors! quam amara est memoria tua circumdabunt enim peccatorem mala, quorum non est numerus, quia comprehendent eum iniquitates ejus & funibus peccatorum confra-

(a) Crystost. ad populum Antioch.

ctum cogent ingemiscere,) & primò quidem amara erit peccatori mortis memoria, ob ipsa præsentia, quæ cogetur amittere, quæ quo chariora habuit, eò ampliorem dolendi materiam subministrabunt, (non enim sine dolore dimittitur, quod possidetur cum amore,) interea tamen illi relinquenda erunt omnia, etiam quas toto corde sectatus est vanitatum illecebras, (a) quid enim aliud mori est, nisi relinquere omnia in hoc mundo sensibilia, & spectabilia;) tunc valedicendum erit carni, quæ nunc crispatis superbit comis, roseis purpurascit genis, quæ lacteo candet nitore, coralinis ludit labris, quæ bysso induitur, & purpurâ, cujus auribus quidquid jucundum, oculis quicquid pulchrum, naribus quicquid odoriferum, faucibus quicquid dulce, manibus quicquid mole est nunc offertur, illi inquam valedicendum erit, hæc jacebit sine voce muta, sine auditu surda, sine visu cæca, sine motu rigida, sine calore frigida, sine sensu stupida, sine vita mortua, putabit, fætebit, contabescet, computrescet, purè, & sanie diffluet, corrodetur à vermibus, & tandem in cineres convertetur: tunc cadent emarcidæ, quæ te coronabas voluptatum rosæ, diffluet è manibus, quæ

nunc

(a) D. Zeno.

nunc demulces animos, & captivas in scele
duxisti toties animas, testudo cum cythara, tun
obrigescet agiles, nunc in saltum pedes, com
cescet lenocinans epithalamijis blandiens voc
la, claudentur vagi, ad venandam Venerē oc
li; verbo tunc confundetur superbia, exspol
bitur avaritia; obmutescet jactantia, palle
audacia, frigebit Venus, & luxuria; & quis tun
pectore sensus stabit peccator? Heu quantum
tunc doloris, quantum afflictionis addent aff
cto mortis metu animo hæc omnia, quæ tra
fierunt tanquam umbra: quàm amara erit me
moria dierum pristinorum. O dies! quàm ma
ti numero, quàm æstimabiles pretio, quo dec
nâstis in ictu oculi transierunt, quot dies vixi
pueritia inutiliter, in adolescentia perniciosè,
juventute turpiter, & peccaminosè; Ubi nun
dies illi geniales, quas lætus & alacer tradun
in convivijis helluando, in conventiculis tripe
diando, in phæristerijis ludendo, in foro otian
do, obscœna confabulando, lasciva sectando,
verbo ubique peccando, transierunt! Sed
cum ijs transierunt dies salutis, dies meriti, die
jubilæi, dies placandi Dei, dies promerendi ce
li, agenda pœnitentiæ, augenda gratiæ, ob
nenda gloriæ.

Nun

Nunc vetò tristes insonat Nænia, & (tempus non est amplius,) abeundum est, claudetur scena vitæ, ô mors quàm amara est memoria tua! & id unicum restat ut vel de momento reddatur ratio sine commiseratione implacabilis; ô infelix vitæ clausula peccatricis! sed non minùs doloris addent futura, præteritis ponderatis in illa mortis lucta, recordare & sapè, dum tempus adhuc favet, ô peccator recordare angustiarum! quandò anima ultimo veluti sociata vitæ spiritui valefactura corpori, videbit se ab eodem deceptam, mala omne recolet, quæ propter peccata mox incurret, ô quis tunc sensus? quis terror? quis metus? quæ lucta erit cum infelici, & seductrice corpore: ô infelix corpus intra se gemens anima! (inquiet) tu initium, tu finis, calamitatis hujus, ô non amplius consors, sed hostis! non adjutor, sed persecutor! tu mihi non eris post hac domicilium, sed carcer! ô infelix! ô maledicta caro, quanti mihi jam constant momentaneæ illæ tuæ voluptates! ô fætida caro propter te vacavi tot ebrietatibus! propter te tot perpetravi impuritates, comisi in confessionalibus sacrilegia, indulsi illecebris, dedi me spurcitijs; hæc ne erat digna æstimatio propter saccum stercoreum amittere regnum cœ-

cœlorum, propter vilem, & truncum putredinem
 æternæ vitæ jacturam facere, perge sceleratum corpus,
 & tibi instravisti, perge ante conspectum iræ
 & à nobis toties offensi judicis, sinistram eisdem
 cum improbis manum tenere, & infamissimam
 maledictionis æternæ sententiam percipere. O Spiritus
 tartarei nunc vester, quidem sine redemptione æternum
 captivus: maledicta dies nativitatis meæ, maledicta
 hora seductionis meæ, quâ capi terrenis æternis
 illa cœli gaudia stultissimè amittere, & commutare.
 ô quam violentus hic erit animæ tuus mi peccator!
 præsertim ubi adhuc ipse non feriat se lectulo
 mortali visibilem tibi sistere, scenamq; exhibere
 ante oculos, quam post unum fortè horæ dimidium,
 ubi claudet oculos, tragicam cum anima tua
 aget coram judice supremo. (a) Æquissime inquiet,
 dex judica; judicium, & justitia præparatio
 distuæ; judica meum esse, qui tuus esse nolui
 meus est, mecum damnandus est, post renunciationem;
 ut quid intravit partes meas? quid apud ipsum
 faciebat impudicitia, cui ipse renunciaverat,
 quid intemperantia? quid avaritia?

(a) S. Aug. orat. contra Judæos & Paganos,

quid ira? quid superbia? quid cætera mea? postremo fugientem à me, confugientem ad te, postea cum meis, quibus renuntiaverat, apprehendi, in vasorem detinui, in ipsa quodammodo mea possessione à me apprehensus est; quid enim in circo faciebat, atque ibi furias, lites, insanas voces miscebat, cum jam à se alienus sibi met, inter pocula videbatur? quid in theatro faciebat, renunciator turpium voluptatum? quid in amphitheatro crudelitates sævas oculis suis intuendo? hæc omnia mea post renuntiationem (per confessionem sacramentalem) de novo invasit, scilicet meus esse voluit; & mea concupivit: judica, judica æquissimè, quia quem tu non dedignatus es tanto pretio liberare, ipse mihi se postmodum voluit obligare, non potes non sententiam contra hos perfidos pronuntiare, eosque mihi adjudicare, mei enim semper fuerunt, & in omnibus voluntati meæ satisfecerunt; tui quidem erant, quia tu eos creaveras ad imaginem, & similitudinem tuam, perditos quoque proprio tuo sanguine redemeras, sed obedientiam, quam tibi debebant, excesserunt, & mihi per omnia paruerunt, mandata tua prævaricati sunt, & mea semper observârunt, spiritu meo vixerunt, opera mea imitati sunt, vias meas

L

ambu-

ambulaverunt; vide itaque æquissime, quanto
 potius jus meum in illos sit, quàm tuum, nihil
 illis dedi, nihil illis pollicitus sum, mercedis æ-
 ternæ: corpus meum in cruce illis non peper-
 dit, & tamen meis præceptis per omnia & noc-
 tuis paruerunt. Si mandarâm illis, ut jurarent
 pejerarent, furarentur, occiderent, fornicatio-
 nes; adulteria committerent, & sic nomen, &
 honorem tuum abnegarent, omnia hæc animæ
 promptissimo fecerunt, pro te autem qui Deus
 & Creator, & Redemptor eorum es, qui largi-
 tus illis eras opes, vitam, salutem, qui & gratiam
 illis offerebas, & gloriam promittebas, & quæ
 super hæc omnia pro eis passus eras in cruce
 nec minimum quidem pro his omnibus pericu-
 lum adire voluerunt, quoties tu ad ostia eo-
 rum venisti ulcerosus, nudus, pauper, atque
 famelicus: illi tamen magis solliciti fuerunt,
 quomodo canes, & æquos saturarent, quàm
 ut tibi stipem darent; magis quomodo ædium
 suarum parietes serico & auro induerent; quàm
 ut te detritâ veste cooperirent: Justum igitur
 est, & vel semel tantæ majestatis tuæ injuri-
 am, & contemptum ulciscaris. Hæc inquam
 & similia luctanti cum mortalibus angoribus
 peccatrici animæ mox eventura proponet da-
 mo-

mon, & quis metus, quis horror, quis tunc an-
 gor occupabit miseram animam, si enim per dif-
 ficile nobis accidit in hac vita coram honesto
 viro confundi, vel nostras occultas fragilitates
 modò detegi, quid erit animæ, cum illi objicien-
 tur, omnia etiam quæque spurcissima, quæ
 hucusque abscondit, coram facie totius orbis
 patefieri, imo in conspectu illius, quem offen-
 dit gravissimè, quem contempsit, & à quo jam
 districti iudicij sumet sententiam. (O verè iræ
 animæ peccatrici, quia veniet tanquam tempe-
 stas interitus ejus,) ô mors! amara erit memoria
 tua, verùm si amara adeo erit, vel sola memo-
 ria, reæ coram supremo iudice accusando
 conscientiæ, quantò acerbior accidet luctuosa
 memoria fulminatricis æternum illius ad
 malæ mortis ictum secuturæ sententiæ.
 (Ite maledicti in ignem æternum, qui præpa-
 ratus est diabolo & angelis ejus,) ô quis hanc
 funestam recordationem horror, quis terror,
 quis metus consequetur: an tunc reputabis
 dignum, modicum hoc; quo vixisti, fallaci
 mundo, voluptatum illecebris, & peccatis in-
 seruisse; prò DEum quis angor laceffet animum
 cogitantem! ergonè in æternum degere me op-
 portebit, ac conversari inter tam terribiles spi-
 rituum

rituum larvas, ergone semper spectabo obve-
 santia oculistam horrenda monstra, si magnam
 adeò nobis terrorem incutit defuncti cupi-
 diam umbra, ut horreamus nocturno tempo-
 re sepulchra subire, aut repleta ergastula; si
 memus nocturno tenebrarum horrore incol-
 re cubiculum, aut sine lumine ingredi, in quo
 defunctum cadaver jacet, & si contingat cadaver
 vel momentaneo etiam motu se movere, con-
 gelatur præ metu sanguis, vox faucibus hæret
 pili in vertice eriguntur præ trepidatione
 quis terror (immortalem DEum?) erit præse-
 tire illas damnatorum angustias, cum undique
 in illa spissa horribilium tenebrarum caligine
 qua involvuntur, innumera multitudine mi-
 lignorum spirituum; larvarum turpissimarum
 atque horribilium dæmonum assumptis, vel
 aëre, vel ex illa orci caligine, vel aliunde cor-
 poribus varias formas induentium ac sua mor-
 strositate terrentium circumdatos se esse con-
 spiciunt, simulq; vident miseri spem omnem
 creptam ullius vel minimi solatij, æternumque
 de sua salute desperatum esse. Quis horror
 rit jam jam expiranti sibi que malè confici-
 peccatrici animæ? cum auribus obversabuntur
 quasi jam jam perciperet eorundem damnato-

rum ploratus & ululatus, quem lessum sibi in
 omnem æternitatem occinendum cogitabit:
 (a) quomodo nimium amarissimè illachryman-
 tes, ejulantesque dicant, ô quo pacto in negli-
 gentia, atque torpore tempus nostrū transegimus!
 ô quomodo illusi sumus! ô quomodo divinam
 scripturam audientes iridentesque; nos ipsos
 irisimus; ibi Deus loquebatur nobis per scriptu-
 ras, & non attendebamus, hic nos jam clama-
 mus, & ipse suam à nobis faciem avertit. Quid
 nobis proderant mundi illecebræ, ubinam, qui
 nos genuit pater, ubi quæ nos peperit mater,
 ubi filij, ubi amici, ubi divitiæ, ubi substantiæ,
 atque possessiones, ubi turbæ sociorum, ubi
 convivia, ubi deliciæ, ubi variæ, & intempe-
 stivæ conversationes, ubi Reges, atque Poten-
 tes? quomodo à nullo eorum salvari modò
 possumus; neque verò nobis ipsis opem adfer-
 re; at penitèrs derelicti sumus à DEO, & à San-
 ctis ejus (b) ô nos miseros! ergo erravimus à
 viâ veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis.
 Quis horror erit? cogitare: jam jam in se verifi-
 candum illud Prophetæ (c) Nunc ergo finis
 super te, & immittam furorem meum in te, &
 judicabo te, juxta vias tuas, & ponam contra te

L 3

omnes

(a) S. Ephrem. tract. de renunt. (b) Sap. 5. (c) Ezechiel. 7.

omnes abominationes tuas (a) ô quis quis
 flagitiosus, qui propter malefacta & adultera
 non solum tenebras non horres, sed quarum
 non tales instant tenebrae, in quibus volupta-
 bus carnis oblecteris, sed ubi erit fletus, & hor-
 dor dentium, tortor sine defectu, & tortor
 sine defectu (b) Nunc ergo de propinquo effu-
 dam iram meam super te, & complebo furor-
 em meum in te (ô peccatores veniet tempus
 (c) & scietis, quia ego Dominus percuterem
 (d) Ecce servi mei comedent, & vos esurietis;
 mei latabuntur, & vos confundentur; mei
 bibent, & vos sitietis; ecce servi mei
 laudabunt præ exultatione cordis; & vos
 clamabitis præ dolore cordis, & præ con-
 tritione Spiritûs ululabitis. Sicut licet
 ponentes præ rabie, & desperatione in
 calum os vestrum immanes in DEum, & calu-
 mnia blasphemias evometis: maledicetis diei, & hor-
 ra, quâ nati estis, parentibus, qui vos genuerunt,
 uberibus, quæ vos lactaverunt, aëri, qui
 spirastis, terræ, quâ calcastis, & videntes vos totam
 æternitate futuros miseros, tanquam jam
 destituti, tanquam furentes leones irruentes
 horrendum, ut rabidi canes ululabitis, ut desperati
 toti vos lachrymis, & lamentis dabitur

(a) S. August. in Ioân. 12. (b) Ezech. 7. (c) Ibidem. (d) Isaiæ 64.

atque oculis in cœlum, terramque & omnes mundi partes circumjectis exclamabitis. O cœli nobiscum plorate! & sempiternos gemitus nostros sociate. O elementa nostrarum miseriarum commiseratione tangamini! O ignis combure! ô aqua submerge! ô terra absorbe nos ita, ut prorsus enecemur, conteramur, atque in nihilum redigamur: ô montes! ô colles cadite super nos, necem nobis inferte, atque sub vestris ruinis æternùm sepelite. Hæc & similia quando luctuosa velut, in scena conflantur cū morte animã adhuc amplius angustiant: ô peccator recordare, dum tempus est, quàm tunc amara erit mors tua, & si sapis, præverte, ut tunc has dolorosas angustias evadas.

§. VI.

Affectus D. Augustini novissima peccatorum detestantis.

VÆ mihi misero! cū venerit dies judicij, & aperti fuerint libri conscientiarum: cum dicetur de me: Ecce homo, & opera ejus, quid faciam tunc, Domine DĒus meus, cum cœli revelabunt iniquitatem meam, & adversum me terra consurget? Ecce nihil respondere

L 4

pote-

potero, sed demisso capite præ confusionem coram te stabo trepidus, & confusus.

Et tu Domine JESU, ubi sunt misericordie tuæ antiquæ? Nunquid irasceris mihi in finem? Placare obsecro, & miserere mei, & non avertas faciem tuam à me, qui pro me redimendo non avertisti faciem tuam ab increpantibus, & conspuentibus in te. Fateor, quia peccavi, & conscientia mea meretur damnationem, & penitentia non sufficit ad satisfactionem, sed certum est, quod misericordia tua superat omnem offensionem. Noli, quæso, pijsime Domine, scribere adversum me amaritudines meas, ut intres in iudicium cum servo tuo, sed secundum multitudinem miserationum tuarum, deleatam sit iniquitatem meam.

(a) Miserego, quando poterit obliquitas mea tuæ rectitudini adæquari! tu verè bonus, ego malus: tu pius, ego impius: tu sanctus, ego miser, tu justus, ego injustus: tu lux, ego cæcus: tu vita, ego mortuus: tu medicina, ego æger: tu gaudium, ego tristitia: tu summa veritas, ego universa vanitas: ut omnis homo vivens. Heu quid igitur! ô Creator dicam, auctorem meum, ô creator Creatura tua sum, jam perij: creatura tua

(a) Cap. 2, soliloq.

tua sum, jam morior, factura tua sum, jam ad nihilum redigor: Plasma tuum sum, manus tuæ Domine fecerunt me, & plasma-verunt me: Manus inquam illæ, quæ affixæ clavis sunt pro me. Opus manuum tuarum Domine ne despicias; vulnera manuum tuarum precor, ut aspicias. Ecce in manibus tuis Domine Deus descripsisti me, lege ipsam scripturam, & salva me. En ad te suspiro creatura tua: Creator es, recrea me. En ad te clamo factura tua: vita es, vivifica me. En ad te respicio tuum plasma: plasmator es, restaura me. Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei.

(a) Quid est homo, ut possit alloqui DEum Factorem suum? Parce mihi colloquenti tibi. Ignosce servo tuo, qui præsumit loqui tanto Domino: Legem non habet necessitas. Dolor me compellit dicere: calamitas, quam patior, cogit me exclamare: Ægrotus sum, ad medicum clamo: Cæcus sum, ad lucem propero: Mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita: JESU Nazarene, miserere mei, Fili David miserere mei, fons misericordiæ, audi, quid ad te clamat infirmus. Lux, quæ transis, expecta cæcum, præbe ei manum, ut ad te veniat, & in lumine tuo videat lumen. Vita

L 5

VI-

(a) Cap. 2. soliloq.

vivens, revoca mortuum. quid sum ego, qui lo-
 quor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi
 Domine. Ego cadaver putridum, esca vermium
 vas fætidum, cibus ignium. Quid sum ego, qui
 loquor tecum? Væ mihi Domine, parce mihi
 Domine. Infelix ego homo. Homo, inquam
 natus de muliere, brevi vivens tempore, reple-
 tus multis miserijs. Homo (inquam) vanitati
 similis factus, comparatus jumentis insipientibus
 etiam similis factus illis.

(a) Quid iterum ego? Abyssus tenebrosa
 terra misera, filius iræ, vas aptum in contume-
 liam, genitus per immunditiam, vivens in miseria,
 moriturus in angustia. Heu miser, quid
 sum? quid futurus sum? vas sterquilini, concha
 putredinis, plenus foetore, & horrore: cæcus
 pauper, nudus, plurimis necessitatibus subditus,
 & ignorans introitum, & exitum meum, mi-
 ser, & mortalis. Cujus dies sicut umbra præ-
 tereunt, cujus vita sicut umbra lunatica evane-
 scit, sicut flos in arbore crescit, & statim marce-
 scit, nunc floret, & statim aret, vita (inquã) mea
 vita fragilis, vita caduca, vita, quæ quantò magis
 procedit, tantò magis ad mortem accedit.
 vita fallax, & umbratica, plena laqueis mortis.

Nunc

(a) Cap. 2. de soliloq.

Nunc gaudeo, statim tristor; nunc vigeo, sæpè infirmor, nunc vivo, statim morior; nunc felix appareo, semper miser; nunc rideo, jam fleo. Sicque omnia mutabilitati subjacent, ut mihi vix hora una in uno statu permaneat. Hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille quotidie miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus, hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit flammis, alium è dentibus bestiarum ferocium vocat, hunc trucidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantùm repentino terrore miseram vitam finire compellit. Et nunc super hæc omnia magna miseria, quia cum nihil sit certiùs morte, ignorat tamen homo finem suum. Et cum stare putat, colliditur, & perit spes ejus. Nescit enim homo quando, vel ubi; quomodo morietur, & tamen certum est, quòd eum mori oporteat.

(a) Ecce, Domine, quàm magna miseria hominis, in qua sum, nec timeo; quàm grandis calamitas, quam patior, nec doleo! & ad te non

(a) Cap. 2. de soliloq.

non clamo! Clamabo, Domine, antequam
 transeam, si fortè non transeam, sed in te man-
 am. Dicam ergo, dicam miseriam meam
 confitear, nec erubescam ante te, vilitatem
 meam. Adjuva me fortitudo mea, per quam
 sublevor, succurre virtus, per quam suscitator:
 veni lux, per quam video: appare gloria,
 per quam gaudeo: appare vita, in qua vivam
 ô Domine DEus meus!

§. VII.

*Gravitas peccati ostenditur ex ratione
 sensæ, quia Deo optimo, justissimo, sapientissimo
 & sanctissimo cum contemptu gravissimo ad-
 versatur.*

PEccasti ô peccator! vis nôsse quanta sit gra-
 vitas, vel unius etiam momentaneâ illicitæ
 voluptatulâ & illecebrâ commissi peccati, ecci-
 ea est, pro qua etiam totâ, & interminabili æ-
 ternitate condignum satisfactionis pretium ne-
 que tu, neque ullus etiam Sanctorum in celo
 Spirituum pendere potest: Peccâsti, & ecci-
 avertisti te à Deo & omni tibi à DEO præparate
 bono: quod quantum malum sit, ex eo collige,
 quod juxta sanū omnium sapientum iudicium
 averto

averſio ab omni dignitate ſum̃a ſit abiectionis,
 ab omni pulchritudine, compendiũ omnis de-
 formitatis, ab omni ſapientia imago inſipientiæ,
 ab omni bonitate ſupremũ ſit malitiæ ſaſtigium;
 quid autem, quaſo, Deus eſt: quid Dei eſt natu-
 ra, niſi bonitas, niſi ſapientia, niſi pulchritudo, ni-
 ſi gloria, niſi Majeſtas: verbo: quid DEUS, niſi
 ſons omnis perfectionis, in quo omnes theſauri
 ſunt abſconditi, & ab hoc te avertiſti, dum pec-
 caſti, ô cæce nundinator! ô peccator! imò non
 tantũ avertiſti, ſed incompenſabili per te con-
 temptu ejuſdem divinae Majeſtatis dignitatem
 violãſti, authoritatem læſiſti, contempſiſti, in-
 juriãſti. O enormitas injuriæ! ô gravitas con-
 temptũs, ô malitia contumelioſæ deſpectionis
 Majeſtatis illius, quã adorant Angeli, atque
 Arch-Angeli, irrogata; Certè ſi gravitas injuriæ
 ex dignitate perſonæ offenſæ ita creſcit; ut
 quæ in pari levis, in nobiliori gravior, in Prin-
 cipe, ac Regia perſona graviffima eſſe judicetur;
 illam, quæ in infinitã Majeſtatẽ deſævire impu-
 dentiffimè non veretur, quantam eſſe arbitra-
 bimur? præſertim ubi penſauerimus vilitatem
 perſonæ, quæ turpi deſectione, & contemptu
 in Dominum ſui amantiffimum, in patrem op-
 timum, omni obſervantiã, & reverentiã dig-
 niſſi-

nissimum verbo in ipsum Creatorem suum
 surgere peccando præsumit, e contra dignitatem
 personæ offensæ, modumque ipsum, quo gravi-
 simè offenditur æquâ lance, ac saniori iudicio
 discussimus. O Divina, atque infinita boni-
 tas! admirabimur sanè, quomodo fieri potuerit
 ut à summo bono peccator se avertens, & ad tam
 horrendum monstrum peccatum se convertat.
 ad monstrum inquam illud, quod est amissio
 & quasi (quantum est de se) destructio sum-
 mi boni est, congeries malorum omnium,
 læsio Majestatis supremæ, & indignationis Di-
 vine concitatio, privatio omnis gratiæ, & felici-
 tatis nostræ, denique deformitas fædissima
 sine quâ ipse dæmon speciosa DEi foret imago
 & ipse homo (a) comparatus est jumentis im-
 pientibus, & similis factus est illis. Merito cum
 Propheta attoniti exclamabimus: (b) Obstet
 pesce coeli super hoc, & portæ ejus desolamini
 vehementer! (c) Dico enim mala fecit
 populus meus: me dereliquerunt fontem
 quæ vivæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas,
 quæ continere non valent aquas; cum Deo re-
 licto creaturis adhæserunt. Arguet te malitia
 tua, & aversio tua increpabit te. Scito, & vide

(a) Psal. 48. (b) Jerem. 2. (c) August. super hunc
 cum.

quàm amarum eēt reliquisse te Dominum
 DEum tuum. Igitur si te consideras ô homo
 peccator! quis es, qui audes insurgere pulvis
 & cinis in Factorem tuum. (a) Quis es, quo ad
 corpus, nisi homo natus de muliere, brevè
 vivens tempore, multis repletus miserijs, qui
 flos egreditur, & fugit velut umbra, & nun-
 quam in eodem statu permanet: ortus de terra,
 & putredine in terram fors cogitatu citius re-
 solvendus, vas fragile, esca vermium, terra
 miseræ, filius iræ, concha putredinis, plenus
 fæto, & horrore: vanitatum vanitas, um-
 bra præteriens, & inconstantia. Quis es, quo
 ad animam eductus ex abyſſo nihili, quæ illius
 origo est; & ad similitudinem quidem DEI
 conditus; verùm quàm turpissimè dæmoni, &
 peccato serviens toties obliterâsti, quoties à
 DEo Factore tuo per peccatum recessisti. Hanc
 inordinatis plenâ affectionibus, pravis defæda-
 tam habitibus, & ad fæda, quæque inclinata
 carni ignominiosissimè subditam; dæmoni sæ-
 pè mancipatam, mundi periculis obnoxiam,
 concupiscentijs brutalibus illigatam, in corpore
 veluti in carcere captivam; tenebris intellectûs
 obscuratam Deo (cui jure omni deberetur)
 sub-

(a) Job 14.

subtraxisti, & abstulisti. Quis ergo es ô homo
 qui tot subjectus calamitatibus, tot afflictus mi-
 serijs, tot circumvallatus periculis, vilis ab om-
 nigena, vilior in progressu iniquitatis, vilissimus
 interitu viæ animæ peccatricis, audes te Deo Pa-
 tratori, & Creatori tuo scelestissimè opponere.
 scelus! ô iniquitas abominabilis! quæ tantò cre-
 scit amplius, quò non modo major est vilitas de-
 linquentis, quàm etiam sit Majestas offensi-
 modi despectuosus offensionis. Reus igitur
 fis læsæ divinæ atque infinitæ Majestatis per pe-
 catum, gravissimamque tantæ dignitati irrogatam
 injuriam; Primò dum eum tibi ubique præ-
 sentem, te, scelusque tuum intuentem contem-
 nis, & quod in conspectu viri gravis erubescer-
 res facinus, hoc in conspectu magni DEi pe-
 trare non formidas: (a) cùm tamen oculi ter-
 rus adeò mundi sint, ut ad iniquitatem respice-
 re non possint. Certè plùs ipso scelere apprehen-
 debat olim Rex Asuerus, quod de Amano audiret,
 illū eò processisse audaciæ, ut etiã in conspe-
 ctu Regis violare reginam non vereretur: (b)
 tiam me præsentem (dicebat) Rex Reginam
 vult opprimere: apprehendite eum in ligno &c.
 Et quem tu aliquando vultum, quam vocem

(a) Abac. 1. (b) Esther. 7.

teneres; quæro? quid facturus esses, si te pergeret, ille laceffere, detestari, execrari, vitari tibi, felicitatemque omnem ablaturus, si posset, tu tuum, ô miserandum cæce peccator non vides, non sentis periculum, cum parâ imò graviora etiam adversus omnipotentem Deum, te tuamque vitam in momenta singulari sustentantem; tui minimè indigum, sibi que sufficientem audes. Quis furor? quæ amentia hæc? ô stultum consilium! adjicio ultrò, quod illum offendas DEum sumum atque unicuique tuum, omnisque creaturæ bonum, ex quo quicquid boni ulli subest creaturæ, tanquam Authore profluxit; à quo tanquam fonte hæc tenus omne bonum, quod possedisti, pro manavit. Hæc recolens ô peccator revertere & peccati gravitatem penitius recognosce commissaque deprecare, & committenda amittens detestare: revertere, dum adhuc tempus est ex toto corde ad misericordiarum Patrem, & dic: ô DEus meus, & omnia, quò peccata innumera peccata mea à te præcepta abij, quam execrando, & mihi periculoso certamine adversus benignitatem tuam mea malitia decertavisti. O immensa Majestas hæccine à creaturarum vilissima sustinere poteras? tuis ego tot, tantaque

in oculis in tam excelsi Regis præsentia patrare
 sum ausus, non revereri Authoritatem, non
 suspicere sapientiam, non æternitatem intue-
 ri, non formidare omnipotentiam, non am-
 plecti tam admirabilem bonitatem? (a) Tu ter-
 ribilis es, & quis resistet tibi? & quomodo te
 laceffere non sum veritus; tu es DEus, (b) qui
 glorificaris in Concilio Sanctorum: & quomo-
 do ego terræ pondus inutile, vilis vermiculus te
 contemnere non erubui? tu mandâsti, (c) Do-
 minum Deum tuum adorabis, & illi soli servies;
 & quomodo ego ingratum opus manuum tu-
 arum servire carni, mundo, & dæmoni ausus
 sum? (d) Tu Dominus scrutans cor, & probans
 renes; qui das unicuiq; juxta viam suam, & jux-
 ta fructum ad inventionum suarum. Et quo-
 modo in conspectu judicis mei, & quidem judi-
 cis severissimi, qui etiam (de quolibet verbo o-
 tioso, quod locuti fuerint homines, rationem
 exiget) tantâ impudentiâ delinquere non hor-
 rui? ô verè confusio nunc cooperuit faciem me-
 am, quia peccavi in tantum Dominum, &
 DEum meum; Sed Benedictus, & iterum Be-
 nedictus est Dominus, qui tamen inter hæc
 omnia adhuc amabilissimum misericordiæ suæ.

M 2

ocu-

(a) Psal. 79. (b) Psal. 88. (c) Deut. 6. (d) Jerem. 17. (e)

oculum non avertit à me. Gratia igitur sint
 immortales tibi Creatori meo, quod continue-
 ris creaturas, quæ faciunt omnes voluntates tu-
 as, ne me perderent, cum ego iniquissima crea-
 tura sanctissimæ voluntati tuæ refractariè resi-
 sterem. Gratia infinitæ tibi DEo Cœli, quod
 Angelos divinæ justitiæ ministros, qui con-
 sortes suos unius modo delicti reos præcipites
 in æternum infelicitatis barathrum dederunt;
 qui Adamum ob unius pomi esum Paradyso e-
 jecere, hucusque continueris, ne me ferirent,
 imò meæ adhuc eos custodiæ deputasti, mille-
 que vijs, ac suffragijs patrocinari iussisti. Gratia
 tibi DEus Dominator super omnem terræ crea-
 turā; quòd terrā dehiscere prohibueris, ne me in-
 utile pondus absorberet, ut olim Dathā, & Abirō
 murmurantes; quòd ignem de Cœlo non sub-
 miseris, qui me ut olim Sodomam, & Gomorre-
 ham obscæno igne flagrantes, consumpsisset;
 quòd aquæ non imperaveris, ut me velut refra-
 ctarios verbis tuis Ægyptios vorticibus suis in-
 volveret, & ad portas æternæ mortis trans-
 ferret. Verbo cum ego maleficijs, tu beneficijs
 mecum, ô bonitas inexhausta quodammodo de-
 certabas: (a) Verè misericordia Domini super
 omnia

(a) 2. Paralip. 5.

omnia opera ejus : Pudet, ô DEUS pudet peccâsse in tam bonū dominum; erravi, sicut ovis, quæ periit, reduc errantem, suscipe revertentem; non declinabo ampliùs à vijs tuis, mi DEUS ! nusquàm ampliùs contemnam tuam Majestatem, nusquàm negligam tuam bonitatem. O DEUS, ne memineris iniquitatum mearum : sed anticipent me citò misericordiæ tuæ, inter quas absconde animam meam revertentem ad te, ô DEUS, & amor meus in æternum.

§. VIII.

Affectus Divi Augustini gravitatem peccati mortalis, ex ratione offensa, & ingratitude erga Divinam Majestatem detestantis.

EGO (a) filius ancillæ tuæ, qui me comendavi emanui tuæ, jam his meis pauperculis Confessionibus confitear tibi, liberator meus, toto corde meo, & recolam ad mentem meam omnia bona, quæ fecisti mihi à juventute mea, in omni vita mea, scio namque, quòd ingratitude multum tibi displiceat : quæ est radix totius mali spiritualis, & ventus quidam desiccans & urens; omne bonum obstruens, fontem divinæ misericordiæ tuæ super hominem, qua & mor-

M 3

tua

(a) D. Aug. in soliloquijs c. 18.

tua jam non moriuntur, & viva jam opera mo-
 riuntur, & ultra non adipiscuntur, & ego Do-
 mine gratias tibi agam, ne sim ingratus tibi, li-
 berator meus, quoniam liberasti me. Quoties
 ego peccavi, & ipse paratus fuit deglutire me;
 sed tu Domine Deus meus defendisti me; cum
 contra te iniquè agebam, cum tua mandata
 frangebam, stabat ipse paratus, ut me raperet ad
 infernum, sed tu prohibebas. Ego te offende-
 bam, & tu me defendebas, ego te non timebam,
 & tu me custodiebas, à te recedebam, & inimi-
 co meo me exhibebam; tu ipsum ne me acci-
 peret, deterrebas; hæc mihi tu, Domine Deus
 meus beneficia conferebas, & ego miser non
 cognoscebam. Sic enim me multoties à fauci-
 bus diaboli liberasti, de ore leonis eripuisti, &
 ab inferno, licet nescientem multis vicibus re-
 duxisti. Descendi enim usque ad portas inferni,
 & ne illuc intrarem, tu me tenuisti. Appro-
 pinquabam usque ad portas mortis, & ne me
 ipsæ caperent, tu fecisti. De morte etiam cor-
 poris sapius eruisti me, Salvator meus, cum
 graves morbi tenerent me; cum fui in pericu-
 lis mortis per mare, per terras; ab igne & gla-
 dio, & ab omni periculo liberans, semper mihi
 astans, & misericorditer salvans. Sciebas tu qui-
 dem

dem Domine, quia si tunc mors me occupâ-
 set, infernus animam meam suscepisset, & per-
 petuò damnatus fuisssem; sed tua misericordia,
 & tua gratia prævenit me, eripiens me de mor-
 te corporis, & de morte animæ, Domine Deus
 meus. Hæc & multa mihi tua alia beneficia ex-
 hibuisti, & ego eram cæcus, & non cognovi,
 donec illuminâsti me, nunc igitur lux animæ
 meæ, Domine Deus meus, vita mea, per quam
 vivo; lumen oculorum meorum, per quod
 video; en illuminâsti me, & cognosco te: quia
 vivo per te, & gratias ago tibi, licet viles, & exi-
 les, & impares beneficijs tuis, quales habet mea
 fragilitas, offero, quoniam tu es solus Deus meus,
 Creator meus benignus, qui amas nostras ani-
 mas, & nihil odisti eorum, quæ fecisti. En ego
 primus inter peccatores, quos salvâsti, ut exem-
 plum alijs tribuam benignissimæ pietatis tuæ.
 Confiteor tibi beneficia tua magna, quoniã cri-
 puisti me de inferno inferiori semel, & secundo
 & tertio & centies, & millies, & ego semper, ad
 infernum tendebam, & tu me semper reduce-
 bas, & justè millies damnâsses me, si voluisses.
 Noluiti, quia amas animas, & dissimulas pecca-
 ta hominum propter pœnitentiam. Domine
 Deus meus multæ misericordiæ in omnibus vijs

tuis. Nunc ergò video hæc, Domine Deus meus,
 & cognosco per lumen tuum, & deficit anima
 mea super misericordia tua magna, quæ est super
 me, quoniam eripuisti animam meam, ex infer-
 no inferiori, & me ad vitam reduxisti. Totus e-
 nim eram in morte, totum me resuscitasti. Tu-
 um igitur sit totum id, quod vivo: & totus
 totum me tibi offero, totus spiritus, totum cor-
 pus, tota vita mea vivat tibi, vita mea
 dulcis: quoniam totum me liberasti, ut totum
 me possideres: Totum me refecisti, ut totum
 me haberes. Diligam te igitur, Domine vir-
 tus mea; diligam te ineffabilis exultatio mea:
 & vivam jam non mihi, sed tibi. Tota vita mea,
 quæ perierat in miseria mea, resuscitata est in
 misericordia tua; qui es Deus misericors, & mi-
 serator, & multæ misericordiæ in millia his, qui
 diligunt nomen tuum. Idcirco Domine Deus
 meus, sanctificator meus, jussisti in lege tua, ut
 diligam te toto corde meo, tota anima mea,
 tota mente mea, tota fortitudine mea, & totis
 viribus meis, & etiam ex intimis medullis cordis
 mei, omnibus horis & momentis, quibus fruor
 bonis misericordiæ tuæ; quoniam semper pe-
 rirem, nisi quia semper regis me; semper mo-
 rerer, nisi quia semper me vivificas; & omni
 mo-

momento me tibi obligas, dum omni momento mihi tua magna beneficia præstas. Sicut ergo nulla hora est, vel punctum in omni vita mea, quo tuo beneficio non utar: sic nullum debet esse momentum, quo te non habeam ante oculos, in mea memoria; & te non diligam ex omni fortitudine mea. Sed nec hoc valeo, nisi tu dederis mihi: cujus est omne donum bonum, & omne datum optimum, descendens à Patre luminum; apud quem non est transmutatio; nec vicissitudinis obumbratio; non enim est volentis, neque currentis, sed tui miserentis, ut diligam te. Tuum est Domine hoc donum, cujus est omne bonum, jubes te diligere; da quod jubes, & jube, quod vis.

Nam miser(a) ego, ex me, ô Deus meus! nihil possum, ergò quantum teneor diligere te, ostende mihi; quantum debeo laudare te, demonstra mihi: quantum debeo placere tibi, innotesce mihi. Intona, Domine de super voce grandi, & forti in interiorem aurem cordis mei: doce me, & salva me: & collaudabo te, qui creâsti; me cùm nihil essem, qui illuminâsti me, cùm in tenebris essem; qui resuscitâsti me, cùm mortuus essem; qui pavisti me à juventute mea omnibus bonis tuis. Hunc inutilem vermem,

M 5

fatentur

(a) D. August. in soliloq. c. 7.

fatentem peccatis, nutris omnibus optimis do-
 nistuis. Aperi mihi $\hat{o}$ clavis David, qui aperis,
 & nemo claudit illi, cui tu aperis: claudis, & ne-
 mo aperit illi, cui tu claudis. Aperi mihi ostium
 luminis tui, ut ingrediar, & videam, & cogno-
 scam & confitear tibi in toto corde meo, quia
 misericordia tua magna est super me, & eruis-
 animam meam ex inferno inferiori, Domine
 Deus noster, quàm admirabile & laudabile est
 nomen tuum, in universa terra! ecquid est ho-
 mo, quòd memor es ejus? aut filius hominis,
 quoniam visitas eum? Domine spes Sancto-
 rum, & turris fortitudinis eorum. Deus vita
 animæ meæ, per quam vivo, sine qua morior
 Lumen oculorum meorum, per quod video, si-
 ne quo orbor. Gaudium cordis mei, & lætiti-
 spiritûs mei, diligam te toto corde meo, & toto
 animo meo, & totis medullis, & visceribus me-
 is, quia tu prior dilexisti me. Et unde hoc mihi
 $\hat{o}$ Creator cœli & terræ, & abyssi, qui bonorum
 meorum non indiges, unde hoc mihi, quòd di-
 lexisti me? $\hat{o}$ sapientia, quæ aperis os mutorum!
 $\hat{o}$ verbum! per quod facta sunt omnia: aperi os
 meum, da mihi vocem laudis, ut enarrem om-
 nia beneficia tua, quæ mihi Domine, à prin-
 cipio contulisti. Ecce enim sum, quia tu creasti
 me

me: & quòd me creares, & in numero creaturarum tuarum numerares ab æterno: tu præordinâsti me antequã quicquam faceres à principio, antequam extenderes cœlos, necdum erant abyssi: adhuc terram non feceras, nec montes fundaveras, necdum fontes eruperant: antequam hæc omnia, quæ fecisti per verbum faceres, me creaturam tuam fore, certissima veritatis tuæ providentia prævidisti, & esse me creaturam tuam voluisti. Et hoc unde mihi Domine benignissime? Deus altissime? Pater misericordissime? Creator potentissime? & semper mitissime? quæ mea merita? quæ mea gratia? ut complaceret ante conspectum tuæ magnificæ majestatis, creare me? non eram & creâsti me: nihil fueram, & de nihilo me aliquid fecisti. Quale autem aliquid? non stillam aquæ, non ignem, non avem, vel piscem, non serpentem, vel aliquid ex brutis animalibus, non lapidem, vel lignum; non ex eorum genere, quæ tantum habent esse; vel ex eorum, quæ tantum esse possunt, & crescere; non ex eorum genere, quæ tantum esse, & crescere, & sentire possunt: sed super omnia hæc, voluisti me esse ex his, quæ habent esse, & crescere, quia sum & cresco: & ex his, quæ sunt, crescunt, &

sen

sentiunt: quia sum, cresco, & sentio. Et paulò minùs parem me creâsti Angelis; quia rationem te cognoscendi, cum ipsis à te communem accepi. Sed paulò minùs utique dixi. Nam tuam felicem notitiam jam habent per speciem, ego autem per spem, illi facie ad faciem, ego per speculum in ænigmate; illi plenè, ego autem ex parte. Quid ergo retribuam tibi, da debitam gratitudinem ô Deus meus! & amen meus, non recedam ampliùs à te in æternum. Amen.

§. IX.

Gravitas peccati mortalis ex eo desumitur, quòd quodvis peccatum mortale causa sit Passionis, Dolorum, & Mortis Christi Domini

Ultimum, eumque luctuosissimum peccatum, tibi ô peccator! proponit Doctorum gentium his verbis: (a) Rursùm crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, & ostentui habentes. Quasi dicat, quoties peccas, homo! toties quantum est ex te Christi dolores, passionem, & mortem renovas: qui enim est causa causæ, & causa causati, & qui ponit id, unde aliquid necessarium est consequens, ut aliunde nunquam sequatur, censetur jure optimo in illud etiam consequens.

(a) Hebr. 6.

sequens consentire. Judas quidem Christum prodidit, miles vinculavit, barbarus vulneravit, gentilis crucifixit: sed quòd se Filius Dei scelesto proditoris submiserit osculo, omnipotentes manus inseruerit vinculis, quod se justitia ad iniquitatis tribunalia raptari, quod innocentia castigari, & sanctitas cum latronibus deputari passa sit: hoc nostra clamârunt flagitia, hoc ad æquitatis divinæ judicium perorârunt peccata. Amor quidem captivavit volentem, ne crimina perderent nocentem, perire necesse fuit, vel redimi: & quia homo non redemit, nec redimere potuit: ut condigna tamen fieret redemptio, redimere debuit Deus homo: (a) Exinaniens semetipsum, formamque servi accipiens, factus obediens usque mortem, mortem autem crucis.) Hoc litrum exegit captivitas peccatorum: Vide ergò quàm gravia sint vincula, quàm enormia vulnera, pro quibus sanandis tam atrociter oportuit Dominum Jesum vulnerari. Certè gravitatem peccati, ut penitus cognoscas, non opus est cœlos conscendere, tibi que unicâ illicitâ cogitatione momentaneâ deliberatè admisâ tot angelorum myriades cœlo proscrip̄tas objicere, ob peccata cœlorum cataractas apertas, & ruptos fontes abyssi, totum-

(a) Philip. 2. quo

que genus humanum fluctibus haustum com-
 memorare, non opus est cogitare Pentapolim
 sulphure, ac pice fumantem, non opus est de-
 scendere ad inferos, ibique horrenda lustrare
 supplicia, quibus reprobi cruciantur: sed cogi-
 ta Dei Filium à Juda osculo traditum, à Judæis
 iniquè accusatum, & à gentilibus scelestissimi-
 cum latronibus deputatum: cogita JESUM tu-
 um contemptissimè propter peccata tua in cru-
 ce expirantem, cum iniquis enim deputatus est
 (a) quia peccata nostra in se suscepit, ipse enim
 livores nostros tulit lethales; ut languores ani-
 marum nostrarū ipse sanaret: hæc erat maxima
 hæc summa; nusquam se DEI Filius tam impie
 tractari permisisset, si peccati captivitas id pro
 nobis ejusdem amore non exegisset: Judas Chris-
 tum osculo tradidit, in manus inimicas, & ad
 mortem quærentium, ut victimam haberet
 quam pro se sisteret peccatrix anima nostra:
 vis scire quid JESUM tuum propriè tradidit,
 iterum, iterumque si fieri posset, traderet in
 vincula, & pœnas peccatorum: peccata tua
 id fecerunt, hæc quoties reiteras, quantum ca-
 te est, denuò JESUM tuum vendis, & tradis:
 tua mi avaritia JESUM vendidit Judæis, ut

(a) Isaia 50.

eum venderet : tua ô peccator effrænis in
 peccando libertas eum tradidit militibus, ut
 comprehenderetur, & funibus ligaretur; tua ira-
 cundia tradidit eum ministro, ut infligeret JEsu
 alapam; tua invidia tradidit Principibus sacer-
 dotum, ut eum accusarent; tua maledicentia
 tradidit eum militibus, ut exspuerent in faciem
 ejus; tua ambitio eum tradidit Herodi, ut sper-
 neret, & illuderet, indutum veste albâ; tua li-
 bido eum tradidit Pilato, ut flagellaret; tua su-
 perbia eum tradidit tortoribus, ut immanissi-
 mis eum spinis coronarent; tua denique in sce-
 leribus admittendis impudentia tradidit eum
 crucifixoribus, ut crucifigerent. Non jam o-
 pus est, ut multis interroget Pilatus, quid sta-
 tuendum, quid agi velit impia prodentiû Chri-
 stû turba de Christo; nam quid nisi dolores, quid
 nisi cruciatus & vulnera succlamant peccata
 nostra in JEsu: Quoties eum avarus modi-
 cis obolis vult venditum, quoties detractor
 maledictis suis ait: conspuam in faciem ejus.
 Quoties iracundus effræni irâ suâ eservescens in
 proximum; colaphis, dicit, eum cædam: Pseu-
 dopoliticus petit velare faciem ejus, impudicus
 spurcitijs suis flagella congregat in castissimum
 Corpus JEsu; ut à plantâ pedis usque ad verti-
 cem

cem capitis non sit in eo sanitas, superbus ple-
 ctens coronam de spinis factus, & arrogantia
 suæ, ponam, ait, super caput ejus; ambitiosus
 huic dedecoroso diademati adjungit arundi-
 nem suæ vanitatis. Ab ebrioso felle potatur,
 & aceto, denique, quid contumaces, & in pec-
 catis vestris perseverantes scelesti peccatores a-
 liud dicitis si non verbis & lingua, corde tamen
 & opere, quàm succlamatis quotidie peccatis
 vestris, crucifigatur, crucifigatur. O peccator
 sævior es tygride! caute durior! si ad hæc non
 commoveris. Quid obsecro tibi mali fecit JE-
 sus tuus, ut commiseratione JESU tui non tan-
 geris, & in eum adeo desævias, audi illum con-
 tra te amicè conquerentem, audi, ut te velut o-
 lim Saulum inclamat. Quid me tam contume-
 liosè peccando persequeris ô peccator! An
 propter charitatem nimiam, quâ dilexi te?
 propter curam, quam gessi de te? propter fa-
 vorem, quo persecutus sum te? quæ obsecro
 tanti causa sceleris tui, cur iniquissimè peccan-
 do persequeris me? me in tui causa advocatū a-
 pud Patrem, in periculis Protectorem, in ne-
 cessitate amicum, in solitudine socium, in ma-
 jore Consolatorem? me tibi sollicitudine fra-
 trem, amore Patrem, fidelitate sponsum, feli-
 citate

citate summum bonum, verbo unum & verum
 Deum tuum? An forte deest eorum aliquid,
 quæ bono tuo facere poteram? & dic quid ul-
 tra facere debui, & non feci. Recordare tem-
 poris, cum non esses, & tamen etiam tunc jam
 amor meus occupabatur circa te, nam, qui non
 eras, & ab æterno nihil fueras, capisti esse per
 me, & ex me; vix esse caperas, & mox periê-
 ras; quia in peccatis conceptus, & totus in pec-
 catis natus, hæres eras gehennæ, & filius iræ, at
 per me adoptatus in filium gratiæ, factus es &
 meæ cohæres gloriæ; & si hæc parva sunt, quæ
 feci pro te; Recordare, quomodo vix condi-
 tus, mox oblitus factoris tui fugiebas à facie
 mea vagus, & ambulabas per viam latam, quæ
 ducit ad perditionem perdens te, & alios te-
 cum: sed ut perditum quærerem, descendi de
 coelo; & ingressus desertum mundi hujus, cu-
 curri in sudore vultûs mei, ut te, qui ut ovis er-
 rabas, reducerem inter numerum ovium electa-
 rum & deducerem per vias rectas; verbo sic
 pro salute tua laboravi, quasi sine te miser fore-
 rem, & infelix, nisi tu quoque beatus esses:
 Recordare igitur (a) fili mi, quod ultra hæc
 tibi facere debui, an non (b) sicut mater amat
 N
 unicum

(a) Genes. 27. (b) Reg. 11.

unicum filium suum, ita ego te diligebam? Et
 si hæc modica sunt amoris in te argumenta:
 Recordare, quomodo dedi tibi omnia bona
 mea, & suscepi omnia mala tua propter te fa-
 ctus homo, suscepi omnia, quæ erant infirmi-
 tatis humanæ: pro te esurivi, & sitivi, jejunavi,
 & vigilavi, amore tui pertuli vincula & verbe-
 ra, alapas, & opprobria, deformatum vide pro-
 pter te sanie vultum, in quem desiderant Ange-
 li prospicere; offusos lacrymis oculos, qui ce-
 li sunt delictum; lividas percussionibus genas,
 in quibus Majestas divina elucet, vide evul-
 sos capillos, cutem laceram, carnem discissam,
 apertas venas, patentia viscera, hiantia vulnera,
 totum denique, corpus opertum sanguine, at-
 que in mortem ipsam acerbissimam fatiscens,
 & quid ultra facere debui pro te? respice chari-
 tatem, æstima beneficium, & redama Benefi-
 ctorem, ut quid ergo denuò peccando iniquis-
 simè persequeris me ô peccator! An fortè in-
 gens te manet lucrum, cum per peccatum te a-
 vertis à me? sed quæ ingens dementia à Creato-
 re recedere, & se ad creaturam convertere,
 fontem deserere limpidissimum & luto infe-
 ctam guttulã sectari, solem clarum negligere,
 & lucem per minimas rimulas venari; O mi-
 sera aversio! miserabilior conversio, miserima
 ani-

animæ sic se avertentis, & convertentis conditio! peccatum est aversio, & conversio, sed quæ illa? à Deo ad creaturâ, id est, à potentia ad fragilitatem, à fortitudine ad infirmitatem, à scientia ad ignorantiam, à sapientia ad stultitiam, à gloria ad ignominiam, à Majestate ad vilitatem, à bonitate ad malitiam, à justitia ad iniquitatem, à misericordia ad miseriam, ab opulentia ad egestatem, à plenitudine ad inanitatem, à toto ad nihilum, à summo bono ad sumum malum. O tua infelix peccator! cæcitas! vide, quid agas, vide, quid amittas, vide, quid eligas: deinde quæ hæc ipsa in DEum impietas! quæ execranda indignitas! quæ nunquam satis punienda iniquitas. Quis non stupeat homuncionem vilissimum, qui ex limo quo ad corpus formatus, ex nihilo quo ad animam creatus, ex se nihil est, nihil boni, vel gratiæ ex se habet; nihil potest, nihil scit, nihil vult boni facere, vel etiam facit absque peculiari DEI gratia, & subsidio exceptâ solâ peccati malitiâ, cuius ipse autor est; & hic ausit præponere contumeliosissimè momentaneam aliquam, eamque brutam, & stercoraceam voluptatulam, aut temporale lucellum, aut inanem spem, aut propriæ voluntatis libidinem, aut futilem gloriolæ vanæ umbram Deo summo, inæstimabili,

li, & infinito bono; DEo, cui se totum debet, à cuius nutu pendet, cuius opus manuum, & factura est: eumque ob quodcunque horum offendere; ac illius, amicitiam & gratiam futili tali lucro posthabere. Ah erige hic aures, erige, quisquis vel scintillam rationis foves in animo, & si te non tangit amor tui JESU, si non commiseratio vulnerum Salvatoris, quæ peccando renovas, & sanguinem divinum pro te profusum conculcas, si, inquam, hæc te non moveant cor lapideum, saltem animæ tuæ miserere, tibi que parce, & hanc tuam ô peccator vanam nundinationem, hanc vesanam commutationem melius perpende; ô quam brevi veniet tempus, ubi dolus patebit, & te deceptum miserè lugebis, quò clamabis, cum conclamatum erit de vita tua. ah munde, cum tibi hæcenus fideliter adeo serviverim, succurre. (a) angustia sunt mihi undique; at reclamante infelix audies desperatum illud Judæ: quid ad nos, tu videris, nunc te amplius non agnoscerimus de numero nostrorum, derelictus es, abiquò voles, tu videris; convertes te ad socios: ô socij quondam scelerum meorum administradores; quia ecce (b) circumdederunt me do-

(a) Daniel. 13. (b) Psal. 15.

lores mortis, dolores inferni circumdederunt me. Sed et idem audies, derelictus es, tu videris: Ad carnem confugies, quam varijs fovisti illecebris, cui fovendæ omnem conatum, omnem operam impendisti: sed ab eadem audies, nunc hora est novissima, non novi te, tu videris; ecce vitulos aureos, quos nunc adoras, ecce idola, quæ nunc colis; à quibus, dum jacebis in lectulo illo mortuali, in hora novissima, dum præ angustia cordis totum corpus, & singula corporis membra lethali sudore diffluent, dum frangentur ossa, vox deficiet, palpitabit cor, non aliud expectaturus es solatium, non alia audieturus es verba, quam sudet, angatur, moriatur, quid ad nos, ipse viderit: Vide, jam inquam; vide quid agas, quàm pro DEo tuo tibi ad mortem usque fidei, eoque omnipotenti amico, summo, & vero bono commutationem facias: vide, nì tardè nimis, te æternùm deceptum plangere velis; teque amplius reum reddere, quo majora Redemptoris beneficia te obstringunt: ô quàm longè aliud in hora illa novissima formabis iudicium, quàm te beatum censebis, si tunc, quando in ictu oculi claudentur omnia, si inquam; tunc te poteris hisce superemis verbis solari. O Christe! quem semper,

per, dum vixi, dilexi, ex toto corde meo, ex
 tota anima mea, ex totis viribus meis: tu qui-
 dem omnibus, sed in particulari mihi ad cor
 dixisti: (a) Si vis perfectus esse, vade, vende
 omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni
 sequere me. Audivi vocem tuam; feci, veni-
 didi, veni, secutus sum te. Tuum fuit promi-
 sum: (b) Omnis, qui reliquerit domum, vel
 fratres, vel sorores, aut Patrem, aut Matrem,
 aut uxorem, aut agros propter nomen meum
 centuplum accipiet, & vitam æternam possi-
 debit; propter te reliqui omnia, qui unus eras
 mihi instar omnium, tuum erat & illud mihi Je-
 su! non quidem quod me cogebat præce-
 ptum, sed quod alliciebat consilium: (c) Si quis
 vult venire post me, abneget semetipsum, &
 tollat crucem suam, & sequatur me: Audivi
 consulentem, amplexus sum consilium, tuli
 crucem meam, veni post vocantem te: verbo
 (d) cursum consummavi, fidem servavi, feci
 quod præcepisti, tu redde, quod promisisti. O
 quam, inquam, te tunc felicem hæc inter repu-
 tares: nunc ergo age, & fac ea, quæ moriens
 facta fuisse voles. Statue ergo, dixi, nunc capi,
 (e) hæc mutatio dexteræ excelsi: Valet
 ergo

(a) Matth. 19. (b) Ibidem (c) Matth. 16. (d) 2. Timotheo
 4. (e) Psal. 16.

ergo quibus hactenus servivi non Domini, sed Tyranni, non Patres, sed carnifices; valeto munde, socij mali, caro, voluptas; valete divitiæ, honores, superbia, & cætera scelerum turba valete. Tibi me posthac in servum offero, & fidelem me fore in serviendo spondeo Crucifixæ JESU, nusquam amplius peccatis meis te crucifigam, nusquam sceleribus ingratiſſimè sanguinem pro me profusum diviniſſimum conculcabo, sed eum me geram tuo in servitio, ut aliquando audiam: (a) Euge serve bone, & fidelis; quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. In tua vinea operabor, qui operantibus es (b) merces magna nimis. Tibi me, & omnia dedico, ad quem; si in tribulatione clamavero, audiam, quod per Prophetam promisti: (c) Clamabis, & dicet, ecce adsum: te in necessitate invocabo, quia (d) in quocunq; die invocavero te, ecce cognovi, quoniam Deus meus es: Tibi offero omnes meas lacrymas, (e) qui absterges omnem lacrymam ab oculis tuorum; denique ante pedes tuos me prosterno cum Magdalena poenitente, & deprecor tibi, quod unquam offenderim te, quod

N 4 tuo-

(a) Matth. 25. (b) Genes. 15. (c) Isaiæ, 8. (d) Psal. 55. (e) Apoc. 21.

tuorum dolorum causa fuerim peccatis meis;
& scio, (a) quod misericordiae tuae non sit nu-
merus, & bonitatis sit infinitus thesaurus, con-
fido igitur quod cum eadē poenitente Magda-
lena audiet peatrix hactenus, sed nunc toto
corde poenitens anima mea dulcissima verba Je-
su sui: (b) Remittuntur tibi peccata tua.

§. Ultimus.

*Affectus D. Augustini gravitatem peccati
ex Christi Passione, & Morte
ponderantis.*

Aspice pie Pater piissimum Filium, (c) pro
me tam impia passum. Respice clementi-
ssime Rex, quis patitur, & reminiscere be-
nignus, pro quo patitur. Nonne hic est, mi
Domine, innocens ille, quem, ut servum redi-
meres, Filium tradidisti? Nunquid non auctor
vitae hic est, qui, ut ovis ad occisionem ductus,
tibi que usque ad mortem obediens factus, a-
trocissimae non timuit necis genus subire? Re-
cole totius salutis dispensator, quia hic est ipse,
quem etsi ex tua virtute genuisti, meae tamen
infirmittatis participem fieri voluisti. Verè hæc
est

(a) Psal. 142. (b) Luc. 7. (c) Medit. c. 6.

est Deitas, quæ meam induit naturam, crucis
 ascendit patibulum, quæ in assumpta carne tri-
 ste tulit supplicium. Reduc Domine Deus
 meus, oculos tuæ Majestatis super opus ineffa-
 bilis pietatis. Intuere dulcem Natum, toto
 corpore extensum. Cerne manus innoxias pio
 manantes sanguine: & remitte placatus scele-
 ra, quæ patrârunt manus meæ. Considera in-
 erme latus crudeli profossum cuspide, & re-
 nova me sacro fonte, quem inde credo fluxisse.

Vide immaculata vestigia, quæ non stete-
 runt in via peccatorum, sed semper ambulave-
 runt in lege tua diris confixa clavis: & perfice
 gressus meos in semitis tuis, & fac me odio ha-
 bere benignus omnes vias iniquitatis. Viam
 iniquitatis amove à me, & fac me propitius
 viam veram veritatis eligere. Oro te Rex San-
 ctorum, per hunc Sanctum Sanctorum, per
 hunc Redemptorem mei: fac me currere vi-
 am mandatorum tuorum, ut ei valeam spiritu
 uniri, qui mea non horruit carne vestiri. Nun-
 quid non attendis pie Pater, adolescentis Filij
 charissimi caput, niveâ cervice deflexâ precio-
 sissimû, resolutum in mortem? aspice mitissime
 Conditor, dilectæ sobolis humanitatem, & mi-
 serere super infirmi plasmatas debilitatem.

N s

Can.

Candet nudum pectus, rubet cruentum la-
tus, tensa arent viscera, decora lanquent lumi-
na, regia pallent ora, procera rigent brachia,
crura pendent marmorea, rigat terebratos pe-
des beati sanguinis unda. Specta gloriose Ge-
nitor! gratiosissimæ prolis lacerata membra; &
memorare benignus, quæ mea est substantia.
Conspicere Dei hominis poenam, & relaxa
conditi hominis miseriam. Vide Redempto-
ris supplicium, & redempti dimitte delictum.
Hic est, Domine mi, quem propter peccata
populi tui percussisti, licet ipse sit dilectus, in
quo tibi benè placuisti. Hic est ille innocens,
in quo dolus non est inventus, & tamen inter
iniquos deputatus est.

(a) Quid commisisti, dulcissime puer, ut sic ju-
dicareris? quid commisisti, amantissime juve-
nis, ut adeò durè tractareris? quod scelus tu-
um, quæ noxa tua, quæ causa mortis, quæ oc-
casio tuæ damnationis? Ego, ego sum tui plaga
doloris, tuæ culpa occisionis. Ego tuæ mortis
meritum, tuæ vindictæ flagitium: Ego tuæ
passionis livor, tui cruciatus labor. O admira-
bilis censuræ conditio, & ineffabilis mysterij
dispositio! peccat iniquus, & punitur justus.
Delinquit reus, & vapulat innocens. Offendit
im-

(a) Cap. 7. meditat.

impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus, quod perpetrat servus, exsolvit Dominus; quod committit homo, sustinet Deus. Quò nate Dei, quò tua descendit humilitas? quò tua flagravit charitas? quò processit pietas? quò excrevit benignitas? quò tuus attigit amor? quò pervenit compassio?

(a) Ego enim iniquè egi, tu poena mulctaris. Ego facinus admisi, tu ultione plecteris. Ego crimen edidi, tu torturæ subjiceris. Ego superbivi, tu humiliaris. Ego tumui, tu attenuaris. Ego inobediens; tu scelus inobedientiæ luis. Ego gulæ parui, tu inediâ afficeris. Me ad illicitâ concupiscentiam rapuit arbor, te perfecta charitas duxit ad crucem. Ego præsumpsi vetitum, tu subijisti equuleum. Ego delector cibo, tu laboras patibulo. Ego fruor delicijs, tu laniaris clavis. Ego pomi dulcedinem, tu fellis gustas amaritudinem. Mihi ridens congaudet Eva, tibi plorans compatitur Maria. Ecce Rex gloriæ, ecce mea impietas, & tua claret pietas. En mea injustitia, & tua liquet justitia.

(b) Oro te per antiquas misericordias tuas, infunde vulneribus meis, quò rejecta vipereæ contagionis bile reintegret me incolumitati
pristi-

(a) Cap. 7. Meditat. (b) Cap. 7. Meditat.

pristinæ; quò gustato tuæ nectare suavitatis, faciat me illecebrosa mundi toto affectu despiciere, & nulla ejus adversa pro te formidare; memorque perpetuæ nobilitatis semper fastidiam ventos hujus transitorij timoris.

(a) Ecce omnipotens DEUS Pater Dominus, dispone benignus, quò miserearis mei, quoniam quidquid pretiosius inveni, devotè obtuli? quidquid charius reperi, suppliciter præsentavi. Nihil mihi reliqui, quin tuæ exposuerim Majestati, nihil jam superest, quod adjiciam: quia totam tibi delegavi spem meam. Direxi tibi advocatum meum, dilectum filium tuum. Misi gloriosam progeniam, inter me & te mediatorem: Misi, inquam, intercessorem, per quem confido veniam. Misi verbis verbum, quod pro meis dixi missum factis, & numeravi tibi sanctissimæ sobolis passionem, quam pro me credo fuisse perpessam. Credo à te missam Deitatem, meam suscepisse humanitatem; in qua dignum duxit alapas, vincula, sputa, irrisiones perferre, nec non crucem, clavos, telumque suscipere. Hanc olim infantiae vagitibus demolitam, pueritiæ panis constrictam, juventutis sudoribus vexatam, jejunijs mace-

(a) Cap. 8. meditationum,

maceratam, vestigijs afflictam, itineribus fessam; postea affectam flagris, laceratam supplicijs, deputatam cum mortuis, dotatam gloria resurrectionis, coelorum gaudio induxit, & in dexteram tuæ celsitudinis collocavit. Hæc placatio tua.

Hic attende pius, quem genueris filium, & quem redemeris servum? Hic aspice Factorem, & ne despicias facturam. Amplectere serenus Pastorem, & respice misericors allatam proprijs humeris ovem. Hic est fidelissimus Pastor ille, qui ovem dudum errabundam per abrupta montium, per præcipitia vallium, multis varijsque quæsierat laboribus. Quique jam morienti, jam per longa exilia deficiente, tandem inventæ gaudens se supposuit, & miro sibi annisu charitatis annexam, de profunda confusionis abyfso levavit, pijsque astrictam complexibus, ad nonaginta novem, unam quæ perierat, reportavit.

(a) Ecce Domine mi Rex, DEUS omnipotens, ecce Pastor bonus, refert tibi, quod commisisti ei. Suscepit te disponente ad salvandum hominem, quem tibi restituit omni la-be immunem. Ecce tuum tibi clarissimus natus

(a) Cap. 8. med.

tus plasma reconciliavit, quòd à te procul devia-
 vit. En, gregi tuo Pastor mitis reportat,
 quod prædo violentus abegerat. Reddit tuis
 conspectibus servum, quem sua fecerat consci-
 entia fugitivum ; ut qui per se meruit pœnam,
 per satisfactionem hujus mereatur veniam,
 cuique pro culpis supererat gehenna, tanto du-
 ce jam confidat revocari ad patriam. Potui per
 me te sancte Pater offendere sed non valui per
 me placare te. Factus est Adjutor meus, DE-
 us meus, tuus dilectus Filius, meam participans
 humanitatem, ut curaret infirmitatem ; qua-
 tenus, unde causa emerferat offensionis ; dein-
 de tibi imolaret sacrificium laudis ; meque per
 hoc redderet tuæ pietati placabilem, quo se-
 dens ad dexteram tuam, semper meæ substan-
 tiæ se ostenderet esse consortem. Ecce spes
 mea, ecce fiducia mea.

Si me pro mea, ut dignum est, despicias ini-
 quitate, respice me saltem misericors pro dile-
 ctæ sobolis charitate. Attende in filio ; quo
 propitius servo ! Vide carnis Sacramentum,
 & remitte carnis reatum. Quoties beatæ pro-
 lis tibi patent vulnera, delitescant (obsecro)
 scelera mea. Quoties rubet pretiosus pio de la-
 tere sanguis, diluantur (obsecro) labes meæ
 pollutionis. Et quia caro te laceffivit ad iram,

caro

caro te flectat (imploro) ad misericordiam; ut sicut me caro seduxit ad culpam, si caro deducat ad veniam. Multum namque est quod mea meretur impietas; longè aut majus, quod Redemptoris mei reposcit jure pietas. Magna enim est mea injustitia, satis vero major redemptoris justitia. Quanto namque est superior Deus homine, tanto mea malitia est inferior ejus bonitate, & qualitate, & quantitate.

Quid enim deliquit homo, quod non redemerit Filius Dei factus homo? quæ tanta superbia tumeret, quam non tanta humilitas sterneret? Quodnam tantum mortis imperium, quod nati DEi non destrueret crucis supplicium? Nimirum Deus meus, si æquâ lance delicta peccantis hominis, & redimentis gratia librentur autoris: non tantum oriens ab occidente, seu inferior separatur infernus à summo coeli cardine. Jam lucis optime Creator, jam culpis ignosce meis pro dilecti filij tui laboribus immensis. Jam ejus (quæso) pietati mea impietas, ejus modestiæ mea perversitas, & ejus mansuetudini mea dometur ferocitas; jam ejus humilitas, meam superbiam, patientia, impatientiam, benignitas, duritiam; obedientia, inobedientiam; tranquillitas, inquietudinem; dulcedo, amaritudinem; suavitas, iram, charitas, lucrifaciat crudelitatem.